

POLIISI SISÄISEN TURVALLISUUDEN TURVAAJANA

Mihin poliisin valvontatyö perustuu?

Mauno Kuismin

4/2018

Tiivistelmä

Tekijä		Tutkinto/kurssi ja opinnäytetyö/nimike
Mauno Kuusmin		Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi		Julkisuusaste
Poliisi sisäisen turvallisuuden turvaajana Mihin poliisin valvontatyö perustuu?		Julkinen, luvut 6, 6.1, 6.2, 6.3 ja 6.4 salassa pidettäviä suojaustasolla III Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (21.5.1999/621) 24§ 1 mom. 5. kohta
Ohjaajat ja opintoaine/opetustiimi		Opinnäytetyön muoto
Esko Kiviluoma ja Timo Korander		Tutkimuksellinen opinnäytetyö
Tiivistelmä		
<p>Helsingin päärautatieasema on yksi Helsingin liikenteen solmukohdista ja vetää puoleensa valtavasti erilaisia ihmisiä niin hyvässä kuin pahassa. Opinnäytetyössä tutkitaan, miten erilaiset maan sisäistä turvallisuutta horjuttavat muutosvoimat säteilevät Helsingin päärautatieaseman turvallisuusympäristöön.</p> <p>Opinnäytetyön tutkimusmenetelmä on kvalitatiivinen. Tietoa kerättiin teemahaastattelulla ja kohderyhmäksi valikoitui Helsingin poliisilaitoksen Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden -projektin henkilöstö. Tutkimuskysymyksenä on: "Miksi poliisi kohdistaa näkyvää valvontaa Helsingin päärautatieasemalle?".</p> <p>Tehtäväkentän monipuolisuus edellyttää poliisitoiminnalta oikein suunnattuja resursseja, toimintakyvyn ylläpitämistä, kehittymistä ja hyvää johtamista. Opinnäytetyöllä avataan myös poliisitoiminnan ohjauksen taustatekijöitä. Poliisin työtä ohjataan Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti ja sillä luodaan perusta Sisäministeriön, Poliisihallituksen ja yksittäisten poliisilaitosten strategioille ja tulevaisuuden tavoitteille. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan Suomessa pyritään säilyttämään korkea turvallisuuden taso. Mitä alemmas hierarkiassa laskeudutaan, sitä keskitetympää turvallisuuden tuottaminen on. Helsingin poliisilaitos tavoittelee korkeaa turvallisuuden tasoa pääkaupunkiseudulla.</p>		
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja vuosi	Opinnäytetyökoodi (OPS)
46	4/2018	Amk2015ONT
Avainsanat		
Kvalitatiivinen tutkimus, sisäinen turvallisuus, poliisi, valvonta, strategia, visio, missio		

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	3
2. VALTIOSTA JA SEN TEHTÄVÄSTÄ	5
2.1. Yleinen järjestys ja turvallisuus.....	5
2.2. Sisäinen turvallisuus, ulkoinen turvallisuus ja kokonaisturvallisuus	6
3. VALTIONEUVOSTO JA SISÄMINISTERIÖ	7
4. SISÄISEN TURVALLISUUDEN STRATEGIA	9
4.1. Monimuotoinen polarisoituminen	9
4.2. Arvojen sirpaloituminen	9
4.3. Maahanmuuton turvallisuusvaikutukset	10
4.4. Ääriliikkeet ja ideologiat.....	10
4.5. Teknologian kehittyvä murros.....	10
4.6. Julkisen talouden hidas elpyminen	11
4.7. Globaali turvallisuusympäristö.....	11
4.8. Periaatepäätöksen toimenpideohjelma.....	11
5. POLIISI	13
5.1. Poliisitoiminnan johtaminen	13
5.2. Tulossopimukset.....	14
5.3. Poliisin visio ja strategia	16
5.4. Helsingin poliisilaitoksen strategia.....	18
6. TIETOJOHTOINEN POLIISITOIMINTA	21
6.1. Tietojohtoisen poliisitoiminnan rooli jaot.....	21
6.2. Analyysitoiminta	21
7. TUTKIMUSMENETELMÄ	22
7.1. Kvalitatiivinen tutkimus.....	22
7.2. Haastattelut.....	23
7.3. Haastateltavien profiilit.....	24
7.4. Haastattelukysymykset	25
7.5. Tulokset.....	25
8. JOHTOPÄÄTÖKSET	40
9. POHDINTA	44

LÄHTEET	45
----------------------	-----------

1. JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä käsitellään poliisin valvontatyötä. Sodat, epävakaus ja muut häiriötekijät saattavat säteillä erilaisia ilmiöitä eri yhteiskuntiin eri aikakausina. Halusin tutkia opinnäytetyössäni, millä tavalla maailman laajuiset kriisit säteilevät Suomalaiseen yhteiskuntaan ja miten erilaiset ilmiöt vaikuttavat poliisin tehtäväkenttään? Euroopan pakolaiskriisi vuonna 2015 oli mielestäni merkittävä osoitus siitä, kuinka laaja vaikutusalue maamme rajojen ulkopuolisilla ilmiöillä oli ja kuinka ne horjuttivat Suomen sisäistä turvallisuutta. Tässä opinnäytetyössä nostetaan esiin, ei ainoastaan Euroopan pakolaiskriisin vaikutuksia, mutta myös yleisesti Suomen sisäistä turvallisuutta horjuttavia muutosvoimia, joita yksittäinen poliisimies voi kohdata.

Mielenkiintoani käsiteltävää aihetta kohtaan on herättänyt Helsingin poliisilaitoksen valvonta ja –hälytysyksikön poliisiautojen tiiviiksikin luonnehdittava näkyvä valvonta Helsingin päärautatieaseman ympäristössä erityisesti viikonloppuisin. Halusin selvittää mihin poliisin valvontatyö perustuu ja miten se ohjautuu; miksi poliisi kohdistaa näkyvää valvontaa Helsingin päärautatieasemalle ja miten toimintaa johdetaan?

Tutkimusmenetelmäkseni määräytyi laadullinen (kvalitatiivinen) tutkimus, koska haastattelu on minulle luonnollinen tapa lähestyä kiinnostavaa asiaa. Tätä opinnäytetyötä varten on haastateltu näkyvää valvontatyötä tekeviä poliiseja. Toivoin, että heitä haastatteleamalla ymmärtäisin paremmin käytännön poliisityön tehtäväkentässä ilmeneviä sisäistä turvallisuutta horjuttavia muutosvoimia ja sitä, kuinka ne ilmenevät Helsingin päärautatieaseman ympäristössä. Valitsin haastateltavakseni Helsingin Yleisen järjestyksen ja –turvallisuuden projektin, (YJT-pro) henkilöstöstä kaksi Ylikonstaapelia ja yhden Komisarion.

YJT-pro valikoitui tietolähteekseni, koska valvontaryhmät tekevät ainoastaan valvontatyötä, eivätkä ne ole sidoksissa hälytystehtävien suorittamiseen samoin kuin muut Helsingin hälytys- ja valvontayksikön poliisipartiot. YJT-pro toteuttaa suunniteltua valvontaa kipuilevissa ongelmakohteissa, kuten kauppakeskuksissa ja liikenneasemilla. Valvonta on näkyvää teemavalvontaa ja sitä voidaan toteuttaa eri sidosryhmien kanssa iskuluontoisesti.

Opinnäytetyön luvut 6, 6.1, 6.2, 6.3 ja 6.4 ovat salassa pidettäviä, koska niiden lähteenä on käytetty suojaustason kolme mukaista Poliisihallituksen työryhmäraporttia. Opinnäytetyön salassa pidettävien lukujen julkisuusastetta säätelee Laki viranomaisten toiminnan

julkisuudesta 1999/621, jonka 6. luku 24§ 5. kohta määrittelee salassa pidettäviksi asiakirjoiksi: ”Poliisin, rajavartiolaitoksen ja tullilaitoksen sekä vankeinhoitoviranomaisen taktisia ja teknisiä menetelmiä ja suunnitelmia koskevia tietoja sisältävät asiakirjat, jos tiedon antaminen niistä vaarantaisi rikosten ehkäisemistä ja selvittämistä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden taikka rangaistuslaitoksen järjestyksen ylläpitämistä”.

2. VALTIOSTA JA SEN TEHTÄVÄSTÄ

”Turvallisuus on valtion perustehtävä” (Virta. 2006, 7)

Valtioteorioista voidaan erotella kolme käsitettä, joita ovat valta, laki ja legitimizeetti. *Valta* käsittää yhteiskunnan hallitsemisen, johon kuuluu tehokas, hyvin organisoitu ja valvottu sekä korkein vallankäytön päättävä valta. *Laki* sisältää käsityksen oikeusvaltiosta, sen muodosta ja toteutuksen luonteesta. *Legitimeetti* viittaa moraaliin ja valtion tehtävään, jonka mukaisesti valtion tulee pitää huolta kansastaan (Virta 2006, 10).

Perustuslaki 1999/731 (1. luku 1§) määrittelee valtiosäännöllä Suomen valtiomuodon ja oikeudenmukaisuuden edistämisen yhteiskunnassa. Valtiosääntö turvaa ihmisarvon loukkaamattomuuden, yksilön vapauden ja yksilön oikeudet. Perustuslain 1999/731 2. luku määrittelee myös ihmisten perusoikeudet, joita ovat muun muassa kansalaisen oikeus elämään, henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.

2.1. Yleinen järjestys ja turvallisuus

Yleisen järjestyksen ja -turvallisuuden määritelmä sisältää kaksi erillistä käsitettä. *Yleinen järjestys* tarkoittaa valtion sisäistä järjestystä (Virta 1998, 17). Valtion sisäiseen järjestykseen voidaan ymmärtää kuuluvan kaksi toisistaan irrallista aluetta. Ensimmäinen on lain noudattaminen. Toinen on yleisten aikaan ja paikkaan sidottujen moraalisäädösten noudattaminen.

Turvallisuudella voidaan tarkoittaa erilaisia asioita sen mukaan, missä asian yhteydessä turvallisuuden käsitettä käytetään. Erään määritelmän mukaan turvallisuus tarkoittaa vapautta ympärillämme olevista uhista ja kyvystä puolustautua niitä vastaan (Eskola, 2008).

Turvallisuudella voidaan ymmärtää myös mitattavia asioita tai tunnetta. Turvallisuus voidaan ymmärtää mitattavana käsitteenä rikollisuuden, häiriöiden tai onnettomuuksien arvioinnissa. Pelko ja turvattomuus ovat puolestaan turvallisuuden tunteeseen liittyviä käsitteitä (Himberg, 2017).

Turvallisuuden käsitteen vaikeaselkoisuuden takia turvallisuus voidaan ymmärtää paradoksaalisesti. Tätä paradoksia havainnollistaa mainiosti toteamus ”*oman turvallisuutemme ylläpito merkitsee usein toisten turvattomuuden lisäämistä*” (Törrönen

2004). Esimerkiksi käsitys maahanmuuttajien aiheuttamasta turvallisuushasta voi lisätä kontrolloivaa ja syrjivää käytöstä maahanmuuttajia kohtaan. Uskomukset oman tai toisten turvallisuuden tunteen heikkenemisestä voivat aiheuttaa lieveilmiöitä, jotka lisäävät kontrolloinnin kohteeksi joutuneen ryhmän turvattomuutta. Eräs esimerkki tällaisista lieveilmiöistä on katupartiointi. Turvallisuuden paradoksaalista luonnetta edustaa myös käsitys, jonka mukaan valtio ei voi taata absoluuttista turvallisuutta kansalleen. Turvallisuuden säilyttäminen tai edistäminen voi liittyä ihmisten perusoikeuksien rajoittamiseen: *”Valtio yhtäältä suojelee kansalaistaan ja heidän vapauttaan ja toisaalta rankaisee kansalaistaan ja vie heiltä vapauden.”* (Virta 2007, 13)

2.2. Sisäinen turvallisuus, ulkoinen turvallisuus ja kokonaisturvallisuus

Perinteisesti turvallisuus voidaan jakaa sisäiseen- ja ulkoiseen turvallisuuteen. Kokonaisturvallisuuteen kattaa sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden käsitteet.

Sisäinen turvallisuus voidaan yleisesti ymmärtää yhteiskunnan sisärajoilla vallitsevana turvallisuuden tasona, jota horjuttavien uhkien torjunnasta ja ennalta estämisestä vastaa poliisi. Ulkoinen turvallisuus voidaan ymmärtää turvallisuuden tasona, johon vaikuttavat yhteiskunnan rajojen ulkopuolelta tulevat muutosuhat. Ulkopuolisten muutosuhkien torjunnasta vastaa Puolustusvoimat (Sisäministeriö 2017, 10).

Turvallisuuden käsitteet ovat monipuolistuneet länsimaisen yhteiskunnan sekä hyvinvointi- ja oikeusvaltion kehityksen myötä. Sisäinen turvallisuus ymmärrettiin Suomen tasavallan kehityksen alkuvaiheessa ”yleisen järjestyksen ja turvallisuuden voimassa pitämisenä eli yhteiskuntaa ja yksityisiä uhkaavain vaarain torjumisena valtion käsky- ja pakkovallan kautta”. Nyky-yhteiskunnassa sisäisen turvallisuuden käsite ymmärretään laajemmassa merkityksessä, joka kattaa uhkien torjunnan lisäksi yksilön mahdollisuudet nauttia perus- ja ihmisoikeuksista. Sisäisen turvallisuuden toimikenttä nähdään myös laajemmin, eikä toimikenttä ja toimiala kata ainoastaan sisäministeriön hallinnon alan (Sisäministeriö 2017, 10-11).

Kokonaisturvallisuudella tarkoitetaan erilaisten turvallisuusuhkien rajat ylittävää sekä sirpaloituvaa vaikutuskenttää, jolloin sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden rajapinnat muuttuvat vaikeaselkoisiksi: Viranomaisen on haastavaa tunnistaa kenen toimialueeseen

kulloisenkin uhan ennalta estäminen tai torjunta kuuluu. Uhkia, jotka voivat tulla yhtä lailla rajojen sisä- ja ulkopuolelta, ovat esimerkiksi kyberrikollisuus ja terrorismi (Paatero 2016, 16).

3. VALTIONEUVOSTO JA SISÄMINISTERIÖ

Valtion hallinto pyrkii toteuttamaan turvallisuutta strategisilla ohjauksilla, jotka luovat pohjan myös poliisin strategisille linjauksille. Laajemmassa mittakaavassa poliisin toimintaa ohjataan valtioneuvoston asetusten ja periaatepäätösten mukaisesti. Merkittävimmät strategiset ohjaukset tulevat valtioneuvoston laatimasta hallitusohjelmasta ja budjettikirjasta. (Vuorela 2017, 8.)

Turvallisuus on hallitusohjelmien kantava teema. Vuoden 2015 hallitusohjelman tavoitteena oli saavuttaa Suomessa korkea turvallisuuden taso: ”*Suomi on maailman turvallisimma maa asua, yrittää ja tehdä työtä.*” Tavoitteisiin pyritään hallitusohjelman mukaisesti turvaamalla viranomaisten toimintakyky, tarkastamalla sisäisen turvallisuuden resurssit ja kohdentamalla ne vastaamaan muuttunutta turvallisuustilannetta (Valtioneuvosto 2015, 34).

Laki valtioneuvostosta 2003/175 (1. luku 1§) määrittelee *Sisäministeriön* kuuluvaksi valtioneuvoston organisaatioon ja saman luvun 2§:ssa määritellään ministeriöiden toimialat, yhteiset tehtävät ja ministeriöiden välinen yhteistyö. Sisäministeriön tehtävät määrittelee valtioneuvoston asetus sisäministeriöstä 2013/1056, jonka mukaan Sisäministeriön tehtäviin kuuluu muun muassa poliisihallinto, yleinen järjestys ja turvallisuus ja sisäministeriön hallinnonalan rikostorjunta.

Sisäministeriön tulevaisuuden tavoite (*visio*) mukailee hallitusohjelman tavoitetta. Hallitusohjelman tavoitteen mukaan Suomessa pyritään säilyttämään korkea turvallisuuden taso. Sisäministeriön vision mukaan ”Suomi on maailman turvallisimma maa”. Korkean turvallisuustason saavuttamiseksi Sisäministeriö laatii *sisäisen turvallisuuden selonteon*. Selonteko sitoo hallituksen kartoittamaan turvallisuusympäristömme muutoksia, varmistamaan viranomaistoiminnan sekä turvallisuutta edistävien palvelujen toteutumisen. (Sisäministeriö 2016, 4). Selonteossa eri viranomaiset esittävät kantansa sisäisen turvallisuuden nykytilasta ja tulevaisuudesta. Selonteossa arvioidaan muun muassa poliisin tehtävät ja toiminnan tavoitteet, sekä kartoitetaan kokonaisturvallisuuden

edellyttämät yhteistoimintamenettelyt viranomaisten välillä (Sisäministeriö 2017, 7, 34-39).

Sisäministeriön laatimalla Sisäisen turvallisuuden selonteolla on luotu perusta *Sisäisen turvallisuuden strategialle*. Selonteossa sisäisen turvallisuuden toimintakenttää tarkastellaan sisäisen turvallisuuden viranomaisten näkökulmasta, kun taas Sisäisen turvallisuuden strategiassa ilmenee yhteiskunnan eri toimielinten (viranomaiset, elinkeinoelämä, järjestöt, kansalaiset) toimintatavat yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseksi, kuten sisäisen turvallisuuden. Strategia on tehty järjestöjen, viranomais-, ja elinkeinoelämänasiantuntijoiden yhteistyönä (Sisäministeriö 2017, 6).

4. SISÄISEN TURVALLISUUDEN STRATEGIA

Valtioneuvoston periaatepäättös sisäisen turvallisuuden strategiasta määrittelee keskeisimmät Suomen sisäiseen turvallisuuteen vaikuttavat lähitulevaisuuden muutosvoimat ja toimenpiteet niiden torjumiseksi (Sisäministeriö 2017, 3). Strategiassa sisäisen turvallisuuden yleisiksi haasteiksi määritellään *laajeneva, monimuotoinen syrjäytyminen*. Syrjäytymisen nähdään lisäävän yhteiskunnan sisäisiä häiriöitä, joka vaikuttaa myös turvallisuusviranomaisten välittömään palveluiden tuottamiseen. Syrjäytymisen seurauksena on mahdollista, että äärimmäisinä muotoina yhteiskuntaan muodostuu radikalisoitumista ja ääriliikkeitä (Sisäministeriö 2017, 29).

Periaatepäättökseen on kirjattu seitsemän eri muutosvoimaa, jotka vaikuttavat maan sisäiseen turvallisuuteen. Sisäministeriön mukaan (Sisäministeriö 2017, 30-33) muutosvoimia ovat

- monimuotoinen polarisoituminen
- arvojen sirpaloituminen
- maahanmuuton turvallisuusvaikutukset
- ääriliikkeet ja ideologiat
- teknologian kehittyvä murros
- julkisen talouden hidas elpyminen
- globaali turvallisuusympäristö.

4.1. Monimuotoinen polarisoituminen

Polarisoitumisella tarkoitetaan kansan kahtiajakautumista. Taloudellinen hyvinvointi jakautuu väestöryhmien sekä alueiden välillä ja vaikuttaa eri ryhmien syrjäytymiseen. Syrjäytymisen katsotaan vaikuttavan perinteisiin ja siten yleisimmin esiintyviin turvallisuushyönteisiin, kuten rikollisuuteen ja uhriutumiseen. Ikäryhmänsä kokoon nähden rikoksia tekevät eniten nuoret miehet ja nuorten aikuisten osuus syrjäytymisuhan alaisuudessa on kasvamassa. Syrjäytymisen seurauksena erilaiset ongelmat, kuten päihde- ja mielenterveysongelmat kasaantuvat samoille henkilöille (Sisäministeriö 2017, 30).

4.2. Arvojen sirpaloituminen

Kansainväliset aateyhteisöt ja alakulttuurit vaikuttavat yhteiskunnan arvoihin. Tietoverkkojen kehitys ja reaaliaikainen yhteydenpito mahdollistavat niiden läsnäolon yhteiskunnassamme. Arvojen kahtiajakautumiseen katsotaan vaikuttavan myös muuttoliikehdintään. Muuttoliikehdintä koetaan rikastavana tekijänä mutta myös uhkana. Muuttoliikehdintä mahdollisesti eriyttää ihmisryhmiä toisistaan sekä lisää vastakkainasetteluja ja konflikteja ryhmien välillä. Arvomaailmaltaan sirpaloituneen yhteiskunnan nähdään olevan alttiimpi informaatiovaikuttamiselle: tämä on mahdollista tietoverkkojen kehittymisen myötä ja sillä voidaan lisätä väärää tietoa sekä vahvistaa ryhmien vastakkainasettelua (Sisäministeriö 2017, 30).

4.3. Maahanmuuton turvallisuusvaikutukset

Maahanmuuton koetaan olevan voimavara, mutta se voi lisätä maahan tulevan rikollis- ja terroristijärjestöjen läsnäoloa. Muuttoliikkeen ei katsota aiheuttavan terrorismia mutta konfliktialueilta tulleiden henkilöiden joukossa saattaa olla väkivaltaisesti radikalisoituneita ajattelijoita. Maahantulon myötä kasvaviksi turvallisuusuhkiksi luokitellaan maahanmuuttajiin kohdistuneet epäluulot, maahanmuuttajien tekemät rikokset ja väkivaltainen ekstremismi. Jotkut maahanmuuttajaryhmät ovat yliedustettuina tietyn tyyppisissä rikoksissa. Maassa laittomasti oleskelevien sekä maasta poistamisuhan alla olevien maahanmuuttajien katsotaan olevan alttiita väkivaltaiselle radikalisoitumiselle, rikosten tekemiselle sekä rikosten uhriksi joutumiselle (Sisäministeriö 2017, 31).

4.4. Ääriliikkeet ja ideologiat

Leimaava syrjäytyminen, työttömyys ja tulevaisuuden näkymien puute synnyttävät ääriliikkeitä ja ideologioita. Polarisoitumisen, arvojen sirpaloitumisen, tarkoituksellisesti harhaan johtavan tiedon levittäminen ja kansainvälisen terrorismin tukiverkostojen katsotaan syntyvän mainittujen ilmiöiden seurauksena. Eristäytyneiden alueiden sekä väestöryhmien katsotaan olevan alttiita väkivaltaisten ääriliikkeiden vaikutuksille ja rekrytoinnille (Sisäministeriö 2017, 32).

4.5. Teknologian kehittyvä murros

Teknologisen kehityksen katsotaan lisäävän syrjäytymistä erilaisten palveluiden ja arjen elämän siirtyessä enemmän tietoverkkoihin. Kuitenkin ihmisten mahdollisuus tiedonhankinnalle paranee ja erilaiset journalismin muodot lisääntyvät. Tämän myötä tietoisuus kasvaa. Tehokkaamman ja halvemman teknologian myötä keskustelun mahdollisuus verkossa paranee, vaikka riski vastakkainasetteluille kasvaa (Sisäministeriö 2017, 32).

4.6. Julkisen talouden hidas elpyminen

Suomi elää taantumassa ja sen vuoksi hyvinvointivaltion ylläpitäminen on suuri haaste. Myös työikäisiä on entistä vähemmän ja työttömyys on korkealla tasolla. Siksi julkisen talouden supistaminen ja sen rakenteelliset uudistukset ovat välttämättömiä. Tästä johtuen turvallisuutta ei voida parantaa ainoastaan lisäämällä turvallisuusviranomaisten resursseja vaan resursseja olisi kohdennettava myös muihin toimijoihin (Sisäministeriö 2017, 32).

4.7. Globaali turvallisuusympäristö

Turvallisuusympäristö muuttuu globaaliksi ja kansainväliset suhteet ovat korostuneet. Kansainvälisten instituutioiden kyky vastata maailmanlaajuisiin uhkiin on jäänyt odotettua heikommaksi ja se aiheuttaa varauksellista suhtaututumista turvallisuuden ylläpitoon niin kansalaisen kuin valtiollisenkin tason näkökulmasta (Sisäministeriö 2017, 33).

4.8. Periaatepäätöksen toimenpideohjelma

Ensimmäisenä toimenpiteenä periaatepäätöksessä esitetään analysointia ja ennakointitiedon keräämistä, joiden tavoitteena on sisäistä turvallisuutta uhkaavien ongelmien estäminen ja rajoittaminen. Tarkoituksena on tehdä jatkuvaa analyysiä ja tuottaa ennakointitietoa tutkimuksilla, selvityksillä ja tilastoilla julkishallinnolle (Sisäministeriö 2017, 35).

Kerätystä aineistosta on tavoitteena saada ajantasaista ennakkotietoa, luoda tilannekuvaa sekä saavuttaa tehokkaat turvallisuusrakenteet ja turvallisuusprosessit. Tavoitteisiin pyritään keräämällä, analysoimalla ja raporttoimalla tietoa keskeisistä sisäistä turvallisuutta

uhkaavista ilmiöistä analysointi- ja ennakointitoiminnoilla. Tiedon kerääminen, ilmiöiden ennakointi ja arviointi tulee olla jatkuvaa. Tällä jatkuvalla analyysillä arvioitaisiin myös eri toimijoiden ja päätöksenteon vaikutuksia turvallisuusilmiöihin. Tavoitteisiin pääsemiseksi tulee lisäksi luoda tutkimus- ja rahoitusyhteistyön rakenteita sisäasiainhallinnon ja kansainvälisten toimijoiden välille (Sisäministeriö 2017, 36).

Vastuullisina toimijoina strategisten päämäärien tavoittamisessa ovat yhteistyössä sisäministeriö, valtioneuvoston ja sisäisen turvallisuuden viranomaiset sekä muut keskeiset sisäisen turvallisuuden toimijat. Päätöksentekijöiden lisäksi analyysitiedon palveluja tuotetaan sisäisen turvallisuuden verkostoyhteistyöhön osallistuville, kuten viranomaisille, alue- ja paikallishallinnolle, järjestöille sekä elinkeinoelämälle (Sisäministeriö 2017, 36).

Toisena kohtana esitetään toimivaltuuksien ja toimintakyvyn turvaamista ja kehittämistä. Turvallisuusviranomaisten palvelutaso ja toimintakyky pyritään turvaamaan, tilannekuvaa ja toimivaltuuksia nykyaikaistamaan, sekä suorituskykyä parantamaan. Strategisella turvallisuusviestinnällä pyritään vaikuttamaan virheellisen tiedon leviämisen kielteisiin turvallisuusvaikutuksiin (Sisäministeriö 2017, 37).

Tavoitteisiin pääsemiseksi valtioneuvosto haluaa varmistaa viranomaisten pitkän aikavälin resurssisuunnittelun, tarkentaa viranomaisten toimintavalmiudet normaali- ja poikkeusolojen toimintavalmiudet sekä virka-apumenettelyt. Lisäksi valtioneuvosto ehdottaa lainsäädäntöön tehtäviä muutoksia ongelma-alueilla ja terrorismin torjunnan strategian päivittämistä (Sisäministeriö 2017, 37).

5. POLIISI

Poliisi on vakiintunut yhdeksi suureksi sisäisen turvallisuuden turvallisuusviranomaiseksi. Sen yhdeksi tehtäväksi on määritelty poliisilaki 872/2011 1. luvun 1§ mukaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen.

Poliisi -käsitteellä ei ole alun perin viitattu nykytermistön mukaisesti poliisiorganisaatioon tai yksittäiseen poliisimieheen vaan kokonaiseen hallintoon. Poliisi -sanana alkuperä juontaa juurensa kreikan termistöstä. Kreikan *Polis* tarkoittaa kaupunkiyhteisöä. *Politeia* valtiota, valtiomuotoa ja hyvin järjestettyä yhteiskuntaa. Saksan kielialueella vuonna 1521 Wormsin valtiopäivillä Kaarle V pyysi säätyjä pohtimaan, kuinka rauha, oikeus ja ”hyvä järjestys ja hallinto” saataisiin säilytettyä. Rauhasta, oikeudesta ja ”hyvästä järjestyksestä ja hallinnosta” käytettiin saksalaista termiä *Polizei*, joka oli lähtöisin ranskan sanasta *Polir* (Virta 1998, 13).

Hallitsijat ovat mieltäneet varhaisessa vaiheessa, että hyvinvoivan sekä toimivan valtion edellytyksenä ovat menestyvät ja onnelliset alamaiset. Näiden saavuttamiseksi poliisin (julkisen hallinnon) oli mahdollista toteuttaa järjestystä sekä hallintoa myös pakkovaltaa käyttäen. Kansalaisten menestymisen ja onnellisuuden turvaamisen koettiin olevan välttämätön ehto valtion sisäiselle turvallisuudelle. Myöhemmin oikeusvaltiokehityksen myötä huomattiin, että ihmisten onnellisuutta ei voitu lisätä pakkovaltaa käyttämällä. Tästä seurasi poliisin toimivallan kaventaminen (Virta 1998, 13-15). Nykymuotoisen Suomen perustuslaki 731/1999 1. luvun 8§ mukaan julkisen vallankäytön tulee perustua lakiin ja julkisen vallan käyttäjien tulee noudattaa lakia tarkoin.

Suomessa poliisi- käsitteen määritteli K.J. Ståhlberg vuonna 1915: ”*Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden voimassa pitämisellä, eli poliisilla tarkoitetaan yhteiskuntaa ja yksityisiä uhkaavain vaarain torjumista valtio käsky- ja pakkovallan kautta.*” (Virta 1998, 14)

Yleisesti poliisin toimenkuva vakiintui rikollisuuden, poliittisten levottomuuksien ja epäjärjestyksien valvontaan. Poliisi alkoi vakiintua maailman laajuisesti kohti sen nykymuotoa 1970-luvulla, mutta modernin poliisin aikakauden alkamisena pidetään vasta vuotta 1829. Vuotena 1829 Englantiin perustettiin Lontoon Metropolian poliisi, josta myös Yhdysvallat ottivat mallia omaan poliisitoimintaansa (Virta 1998, 14-15).

5.1. Poliisitoiminnan johtaminen

Laki poliisin hallinnosta 110/1992 määrittelee poliisin hallinnonalaan kuuluvien toimielinten tehtävät. Poliisihallitus on sisäministeriön alaisuudessa toimiva keskushallintoviranomainen, joka ohjaa, johtaa, valvoo ja kehittää operatiivista poliisitoimintaa sekä vastaa poliisiyksiköiden tulosohtauksesta ja yksiköihin kohdistuvien voimavarojen suuntaamisesta. Poliisihallitusta johtaa poliisiylijohtaja, joka muun muassa pitää sisäministeriön tietoisena poliisihallitusta koskevista asioista ja poliisitoimintaa koskevista asioista, jotka ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä. Poliisihallituksen alaisuudessa toimii paikallispoliisi, johon kuuluu 11 poliisilaitosta ja joita johtavat poliisipäälliköt.

5.2. Tulossopimukset

Laki poliisin hallinnosta määrittelee poliisihallituksen tehtävät, jotka edellyttävät poliisihallitusta ja sisäministeriötä tekemään yhteistyössä tulossopimuksen, jossa sovitaan poliisitoimen keskeisistä tulostavoitteista. Poliisihallitus tekee puolestaan laitoskohtaisen tulossopimuksen poliisiyksiköiden kanssa. (Laki poliisin hallinnosta 1992/110, 4§)

Poliisihallitus laatii tulossopimuksen vuosittain ja raportoi tulossopimuksen toteutumisesta ministeriölle kaksi kertaa vuodessa. Vuoden 2018 sisäministeriön ja poliisihallituksen välisessä tulostavoiteasiakirjassa linjataan poliisin toiminnan tavoitteeksi: *”Suomi on Euroopan turvallisin maa, minkä takeena on ammattitaitoinen, palveluultis, luotettava, yhteistyöhakuinen ja tehokkaasti organisoitu poliisi.”*

Sisäministeriön ja poliisihallituksen laatimaan vuoden 2018 tulostavoiteasiakirjaan on kirjattu lyhyesti viraston toiminta-ajatus, arvot ja tulevaisuuden tavoitteet sekä pitkän aikavälin strategiset linjaukset. Varsinaisiin tulostavoitteisiin kuuluvat hallinnonalan yhteiset tavoitteet; viraston operatiiviset tulostavoitteet; muut kuluvalle vuodelle säädetyt tavoitteet; alustavat tavoitteet tuleville vuosille. Asiakirjan lopuksi on taulukoitu arviot, toteumat ja tavoitteet tuleville vuosille. Arvioinnin kohteena ovat poliisitoimen yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet. Näitä tavoitteita mitataan esimerkiksi arvioimalla kansalaisten kokemaa turvallisuutta sekä kansalaisten luottamusta poliisin toimintaan asteikolla yhdestä neljään (1-4). Muita mittareita ovat katu- ja liikenneturvallisuusindeksi. Lisäksi arvioitavia kohteita ovat poliisitoiminnan voimavarojen hallintaan vaikuttavat seikat, jotka käsittävät muun muassa budjetoinnin, henkilöstön ja opiskelijoiden määrän. Taulukossa on arvioitu myös toiminnan tuloksellisuuteen vaikuttavat seikat, jotka on jaettu

pääotsikoihin: valvonta- ja hälytystoiminta sekä liikenneturvallisuus, rikostorjunta ja lupahallinto- ja valvonta.

Vuoden 2018 tulostavoiteasiakirjaan on kirjattu myös hallinnonalan yleiset tavoitteet, jotka on jaettu hallituksen tavoitteisiin ja sisäministeriön hallinnonalan täydentäviin tavoitteisiin sekä konsernitavoitteisiin. Hallituksen tavoitteiden mukaisesti vahvistetaan yhteistä tilannekuvaa, selkiytetään sisäisen turvallisuuden edellyttämiä toimivaltuuksia sekä muun muassa turvataan turvallisuusviranomaisten ydintoiminnot ja palvelutaso, kehitetään turvallisuusviranomaisten suorituskkyä sekä poliisihallitus tehostaa maastapoistamispäätöksen saaneiden henkilöiden maasta poistamista.

Vuoden 2018 tulostavoiteasiakirjan mukaan Sisäministeriön hallinnonalan täydentävien tavoitteiden mukaisesti poliisitoiminnassa pyritään kehittämään toimintatapoja ja palvelutasoa teknologiaa ja digitalisaatiota käyttäen. Lisäksi poliisissa kehitetään osaamista tavoitteiden saavuttamiseksi muuttuvassa toimintaympäristössä. Konsernitavoitteen mukaan poliisissa kehitetään tukitoimintojen taloudellisuutta, tuottavuutta ja johtamista.

Viraston operatiivisiksi tulostavoitteiksi vuodelle 2018 on listattu neljä tavoitetta. Tavoitteiden mukaan poliisissa:

1. Lisätään rikostorjunnan vaikuttavuutta ja pannaan toimeen terrorismin torjunta - strategian linjaukset.
2. Yhdenmukaistetaan erilaisten vihjetietojen käsittelyprosessi, parannetaan vaarallisten vihjeiden tunnistamiskykyä, parannetaan tiedon kulkua ja hyödyntämistä, analyysitoimintaa, viranomaisten reagoitinopeutta ja ennalta estämiskykyä.
3. Parannetaan ennalta estävyyden vaikuttavuutta.
4. Tuodaan poliisin palvelut lähemmäs ihmisiä kustannustehokkaasti.

Asiakirjaan on merkitty kuusi muuta tavoitetta, joissa linjataan:

1. Ministeriön tai muiden hallinnonalojen lainsäädäntö- tai muissa hankkeissa ei lisätä poliisin työn määrää ilman osoitettavia resursseja. Myös lainsäädännöllisesti pyritään yksinkertaistamaan toimintoja ja tehostamaan toimintaa, jottei poliisitoiminta ylikuormitu.
2. Häätäkeskustoiminnan strategiavalmistelu.
- 3-5. Kansainväliseen toimintaan liittyvät seikat.
6. Sotilaalliseen virka-apuun liittyvät seikat.

Vuosille 2019 - 2022 määritellyistä alustavista tavoitteista on määritelty poliisin strategiset painopisteet. Strategisten painopisteiden mukaan poliisin ydintehtävät sekä toiminnalliset painopisteet on määritelty ja poliisin määrärahataso on riittävä. Poliisin ennalta estävän toiminnan tavoitteet on määritelty ja sen avulla kohdistetaan toimenpiteitä rikoksentekeijöiksi ajautuviin henkilöihin. Poliisi hyödyntää strategista analyysiosaamista ja pyrkii kehittämään sitä; uudistetaan lupapalveluja, jatketaan eri strategioiden ja suunnitelmien toimeenpanoa ja seuranta.

Alustavissa, vuosille 2019-2022 määritellyissä, tavoitteissa sanellaan toimenpiteet teknologisen suorituskyvyn edistämiseksi. Toimenpiteinä tulee arvioida poliisin suorituskyvyn kehittämistarpeita, sekä varmistaa poliisin kaluston, tekniikan ja välineistön riittävä taso suorituskyvyn ylläpitämiseksi. Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi otetaan käyttöön uutta teknologiaa. Tavoitteissa mainitaan myös, että poliisin tulee hyödyntää tietoverkkoa palvelujen tuottamiseksi ja parantamiseksi. Lisäksi poliisissa pidetään huolta tiedon hallintaan liittyvistä seikoista, koulutetaan henkilöstöä siihen ja varaudutaan mahdollisiin kyberhyökkäyksiin.

Tulostavoiteasiakirjan lopuksi määritellään sopimuksen voimassaoloaika, joka on asetettu vuoden 2018 loppuun. Sopimuksen toteutumisesta raportoidaan ministeriölle kaksi kertaa vuodessa.

5.3. Poliisin visio ja strategia

"Poliisi on kaikkien aikojen turvaaja" (Poliisin strategia 2017-2020)

Poliisin strategiat ovat toimintalinjauksia, joilla pyritään toteuttamaan erilaisia visioita. Toimintalinjauksilla keskitetään toimintoja ja edistetään suunnatun toiminnan hallittavuutta (Vuorela 2017, 11). Poliisin visio kattaa poliittisen ja hallinnollisen tason. Poliisin tavoitetilaan pyritään poliisiyksikkötasolla strategis-operatiivisella toiminnalla (Vuorela. 2017, 28).

Poliittisen tason linjaukset yhteisestä visiosta määräytyvät hallitusohjelman periaatepäätöksen mukaisesti. Hallinnolliset linjaukset toimeenpannaan sisäministeriössä, jonka vision mukaan poliisin tahtotila määräytyy. Poliisin tavoitetilana on aiemmin mainittu: *"Suomi on Euroopan turvallisin maa, minkä takeena on ammattitaitoinen,*

palvelualtis, luotettava, yhteistyöhakuinen ja tehokkaasti organisoitu poliisi."
(Poliisihallitus 2017, 4)

Poliisin 2017-2020 strategiassa linjatut neljä poliisin strategista tavoitetta ovat seuraavat:

1. turvallisuuden edistäminen
2. rikollisuuden torjuminen
3. hyvät palvelut
4. avoin toiminta ja vaikuttavuuden edistäminen.

Turvallisuuden edistämiseksi poliisin painopisteenä ovat *kiireellisten hälytystehtävien hoitaminen ja rikostorjunnan keskeisten toimintojen varmistaminen*. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden näkökannalta tämä edellyttää poikkeustilanteiden huomiointia ja toimintakyvyn ylläpitämistä yllättävissä ja pitkäkestoisissa tilanteissa. Valvontatyössä pyritään suunnitelmallisuuteen ja suureen ennalta estävyyteen. Lisäksi poliisissa tulee hyödyntää *tietojohdoisuutta ja tietoverkoista saatavaa tietoa, sekä kehittää analyysityökaluja ja analyysiosaamista*. Turvallisuuden ylläpitäminen tulee perustua ennakointiin ja tietojohdoisuuteen ottaen huomioon alueelliset ominaisuudet ja strategiset tavoitteet. Päätösten tulee perustua analysoituun ja reaaliaikaiseen tietoon. Lisäksi kehitetään analyysiosaamista yksiköissä analyysityökalujen ohessa. Myös kansainvälistä tutkimustietoa tulee hyödyntää. Turvallisuuden ylläpitämiseksi tulee syventää *yhteistyötä turvallisuusviranomaisten välillä erityisesti harva-asutusalueilla ja kehittää poikkihallinnollisia kumppanuussuhteita*.

Rikollisuuden torjumiseksi poliisi *järjestää perustutkinnan prosessit sujuviksi*. Poliisin tulee varmistaa, että rikostiedustelulla ja –analyysillä tuotettu torjunta- ja tilannekuva on päivittäistoiminnan käytettävissä. Rikostorjunnan toimenpiteet suunnataan analysoidun tiedon avulla. Poliisi *heikentää vakavan rikollisuuden toimintaedellytyksiä kansainväliset painopisteet huomioiden seuraamalla rikosilmiöiden kehittymistä ja kansainvälisiä rikostorjunnan painopisteitä, sekä hyödyntämällä kansainvälisen tiedonvaihdon välineitä*. Torjuntaan rajojen ulkopuolelta tulevaa rikollisuutta.

Hyvien palvelujen takaamiseksi poliisi *tuottaa toimintavarmoja ja käyttäjäystävällisiä palveluita joustavasti sekä nykyaikaisesti*. Poliisin tulee tarjota palveluita aktiivisesti ja ennakoivasti. Tämän toteuttamiseksi käytetään hyödyksi asiakaspalautteen ohella palvelutoiveita poliisipalveluiden kehittämisessä. Poliisin tulee palvelujen uudistamisen lisäksi tuottaa palveluja myös harva-asutusalueilla olevien ihmisten käyttöön. Poliisin tulee *rakentaa tiedonhallinta päämäärien saavuttamista tukevaksi ja tietojärjestelmät*

yhteensopiviksi yhteistyöviranomaisten kanssa. Käytössä olevien teknisten ratkaisujen tulee tukea suorituskkyä, tuottavuutta, työturvallisuutta sekä parantaa tietoteknisten laitteiden käytettävyyttä laatua unohtamatta. Lisäksi poliisin tulee varmistaa, että toiminnassa tarvittavaa tietoa käytetään, hallitaan ja pidetään ajantasaisena. Varmistetaan tietoturvallisuus. Poliisin tulee sovittaa poliisin ydinprosessit valtionhallinnon kokonaisarkkitehtuuriin.

Avoimen toimimisen edistämiseksi poliisin tulee *osallistua tehokkaasti, avoimesti ja yhtenäisesti yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen*. Näillä tavoilla poliisi voi edistää myös omaa vaikuttavuuttaan. Poliisi osallistuu sitä koskevaan säädösvalmisteluun toimintakyvyn edellytysten turvaamiseksi, sekä parantaa viestintänsä vaikuttavuutta ja ylläpitää itseensä kohdistuvaa luottamusta. Poliisissa *tehostetaan läpinäkyvää päätöksentekoa, ammattitaitoista johtamista ja laadukasta laillisuusvalvontaa*. Poliisissa tehostetaan johtamista ja sitä pyritään kehittämään. Johtoryhmätyöskentelyllä varmistetaan päätöksenteon läpinäkyvyys, systemaattisuus ja strategian seuranta. Organisaation todellinen tila tulee varmistaa johdolle ohjaten organisaatiota strategisiin tavoitteisiin toiminnan avulla. Toiminnan laadukkuus ja yhdenmukaisuus varmistetaan sekä lisätään tietoisuutta perus- ja ihmisoikeuksista. Poliisin toimenpiteenä on *hallita taloutta ja voimavaroja sekä kuvata ennakollisesti toiminnalliset tarpeet*. Lisäksi poliisissa *seurataan ja hyödynnetään kansainvälistä kehitystä sekä osaamista*.

5.4. Helsingin poliisilaitoksen strategia

Helsingin poliisilaitoksen 2020 vuoden strategian mukaan Helsingin poliisilaitoksen visio on *”Pääkaupungin paras mahdollinen turvallisuus”*. Tulevaisuuden tavoitteeseen pääsemiseksi strategisia toimenpiteitä ovat

- näkyvä toiminta
- rikollisuuden torjunta
- luottamus
- saavutettavuus.

Strategiassa on nimetty kehittämisalueet ja –tehtävät vuodelle 2018, joita ovat seuraavat:

- Ennalta estävä toiminta - ”Ennakoiva toiminta”.
- Saavutettavuus - ”Läsnä kadulla ja verkossa”.

- Suorituskyvyn varmistaminen - ”Kyky reagoida ja toimia”.
- Esimiestyö ja johtaminen – ”Tietojohdoinen esimiestyö ja johtaminen”.

Jotta strategiat ja visio toteutuisivat, tulee niiden saavuttamiseksi tehdä konkreettista työtä. Poliisin tavoitetaan pyritään poliisiyksikkötasolla strategis-operatiivisella toiminnalla. (Vuorela 2017, 8.) Jokainen kehittämisalue sisältää erilaisia kehittämistehtäviä tai – hankkeita, joille on nimetty vastuuhenkilöt ja toimenpiteet. Kehitystehtäviä on useita ja ne kattavat eri sektoreiden toiminnan, kuten rikostutkinnan, lupahallinnon sekä valvonta- ja hälytystoiminnan toimialat. Seuraavassa kappaleessa on listattu kehittämistehtäviä ja toimenpiteitä, jotka liittyvät suoraan valvonta- ja hälytys sektorin toimialaan. (Helsingin poliisilaitoksen strategia 2020)

Ennalta estävän toiminnan osalta pyritään puuttumaan varhain yksilöihin ja ilmiöihin. Toimenpiteenä pyritään kehittämään yhteistyötä yhteisöjen kanssa, jotta saataisiin tietoa haitallisista ilmiöistä. Lisäksi pyritään käyttämään rikostiedustelu- ja analyysitoimintaa ilmiöiden tunnistamiseksi. Yhdeksi kehittämistehtäväksi on asetettu maassa laittomasti oleskelevien ulkomaalaisten suunnitelmallinen paljastaminen ja heidän uhritumisensa estäminen kohdentamalla ulkomaalaisvalvontaa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Ulkomaalaisvalvonnassa käytetään analyysieja sekä tehdään yhteisoperaatioita kentän kanssa. Ennalta estävän toiminnan kehittämistehtäviin kuuluu myös liikenteenvalvonnan tehostaminen YJT-projektin toimintamallin mukaisesti teemoittamalla ja kohdentamalla näkyvää valvontaa ennalta estävyyden saavuttamiseksi liikenne-rikosten osalta.

Poliisin saavutettavuutta pyritään tehostamaan jalkautumalla ja kohtaamalla ihmisiä keskustassa sekä lähiöissä. Kehittämistehtävän tarkoituksena on jalkautua häiriöalueille ja -kohteisiin analysoitua tietoa hyödyntäen sekä puuttumalla huumausaineiden katukauppaan.

Suorituskyvyn varmistamiseksi pyritään kehittämään yhteistä tilannekuvaa ja kohdentamaan resursseja joustavasti. Yhtenä toimenpiteenä pyritään kehittämään suunnitelmallista henkilökierron toimintamallia. Lisäksi kehittämistehtäviksi on mainittu henkilöstön henkisen suorituskyvyn varmistaminen, sekä varautuminen ja varustautuminen nopeaan reagointiin arjen työssä. Kyseiset kehittämistehtävät liitetään enemmän henkilöstön hyvinvoinnin edistämiseen erilaisten keinojen avulla ja rikostutkinnan kenttätööhön varautumiseen, kuin valvonta- ja hälytystoiminnan suoranaiseen kehittämiseen.

Esimiestyön ja johtamisen osalta yhdeksi kehittämistehtäväksi on määritetty analyysitoiminta, jota käytetään päätöksenteon tukena. Toimenpiteenä on linjattu Helsingin

poliisilaitoksen toimintaympäristöstä saatavan tilannekuvan kehittäminen rikollisuuden, häiriökäyttäytymisen ja erilaisten tapahtumien sekä ilmiöiden osalta.

6. TIETOJOHTOINEN POLIISITOIMINTA

Tietojohdoisella poliisitoiminnalle ei ole tarkkarajaista määritelmää. Tietojohdoinen poliisitoiminta voidaan ymmärtää ajattelutapana tai poliisin toiminnan johtamisen mallina, jossa toiminnan sekä johtamisen taustalla vaikuttaa systemaattisesti kerätty ja käsitelty tieto (Poliisiammattikorkeakoulu 2010, 7).

Opinnäytetyöstä on poistettu salassa pidettävä osio. (Suojaustaso III)

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (21.5.1999/621) 24.1§ :n 5 k perusteella.

6.3. Tietojohdoisen poliisitoiminnan roolijaot

Opinnäytetyöstä on poistettu salassa pidettävä osio. (Suojaustaso III)

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (21.5.1999/621) 24.1§ :n 5 k perusteella.

6.4. Analyysitoiminta

Opinnäytetyöstä on poistettu salassa pidettävä osio. (Suojaustaso III)

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (21.5.1999/621) 24.1§ :n 5 k perusteella.

7. TUTKIMUSMENETELMÄ

Olin kiinnostunut tutkimuksessani yksilöjen näkökantoihin erilaisten ilmiöiden esiintyvyydestä ja ilmiöiden vaikutuksista poliisin valvontatyöhön. Halusin selvittää, minkälaisia vaikutuksia maailman laajuisilla ilmiöillä on paikallisesti ja miten ne näkyvät. Tutkimuskohteeksi valikoitui Helsingin päärautatieasema, koska se on vilkasliikenteisimpiä alueita, joissa poliisi on lähes koko ajan läsnä.

Tutkimuksen toteuttamiseksi luontevin tapa oli kerätä aineistoa haastattelemalla valikoituja poliisimiehiä, jotka tekevät näkyvää valvontatyötä Helsingin päärautatieasemalla. Haastattelemalla valvontatyötä tekeviä poliiseja saisin parhaan kosketuksen esiintyviin ilmiöihin ja ongelmiin. Tällöin kykenisin nostamaan esiin ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita, pääsemään syvemmälle aihealueen muodostamia mielikuvia ja muodostamaan uuden näkökannan tutkittavaan aiheeseen.

7.3. Kvalitatiivinen tutkimus

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui laadullinen (kvalitatiivinen) tutkimusmenetelmä. Kvalitatiivisen ja määrällisen (kvantitatiivisen) tutkimusmenetelmän metodeihin kuuluu havainnointi, tekstianalyysi, haastattelu ja litterointi, mutta ne ovat sisällöltään erilaisia. Tässä opinnäytetyössä käytettävän kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän yhteydessä havainnoinnilla tarkoitetaan jonkun tietyn tutkittavan asian ymmärtämistä (Metsämuuronen 2001, 14).

Tämän opinnäytetyön aihe valikoitui tekemällä havaintoja maailman laajuisista ilmiöistä, jolla on ollut vaikutuksia Suomalaiseen yhteiskuntarakenteeseen. Aiheen juuret ulottuvat Euroopan pakolaiskriisin alkutaipaleelle vuoteen 2015, jolloin myös Suomeen ja eteenkin Helsinkiin saapui huomattava määrä pakolaisia: kuinka tällainen hallitsematon maahanmuutto vaikuttaa Suomen sisäiseen turvallisuuteen ja millä tavalla se säteilee Helsingin keskeisiin alueisiin? On selvää, että Helsingin poliisilaitos kohdistaa näkyvää valvontaa Helsingin päärautatieasemalle. Helpointa oli ryhtyä käsittelemään turvallisuusympäristön tilaa valvontatyötä tekevien poliisien kautta haastattelemalla heitä. Helsingin poliisi on tehnyt näkyvää valvontaa Helsingin päärautatieaseman ympäristössä jo ennen vuoden 2015 pakolaiskriisiä. Tämä herätti minussa mielenkiintoa

päärautatieasemaa kohtaan; miksi poliisi kohdistaa näkyvää valvontaa Helsingin päärautatieasemalle? Opinnäytetyöni tutkimuskysymys oli valmis.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään kulttuurin jäsenten käyttämiä kategorioita, eli peruskäsitteitä (Metsämuuronen 2001, 14). Keräsin opinnäytetyötä varten materiaalia poliisin hallinnonalaan vaikuttavista päätöksistä, laeista, julkaisuista, strategioista, tulossopimuksista ja kirjoista. Tarkoitukseni oli lähestyä tutkittavaa asiaa hallinnolliselta tasolta operatiiviseen tasoon asti ja avata erilaisia alan käsitteitä opinnäytetyöhön.

Kvalitatiiviseen tutkimusmenetelmään kuuluu oleellisena osana haastattelut, jotka ovat kohdistettu valituille yksilöille tai ryhmille. Haastattelukysymykset ovat muodoltaan avoimia, eli ne antavat haastateltavalle tilaa miettiä ja tehdä havaintoja. Litterointi kuuluu olennaisena osana haastattelujen käsittelyyn. Litteroinnissa haastattelu kirjoitetaan käsiteltävään muotoon, jotta haastatteliija ymmärtäisi haastateltavien puheen jäsentämisen (Metsämuuronen 2001, 14-15).

Tutkimuksen haasteina olivat käsiteltävä aineisto, joka oli osittain vaikeaselkoista ja sisälsi vierasta sanastoa. Lisäksi aineiston haasteellisuutta lisäsi sen tarttumapinnan yhdistäminen käytännön työhön. Haastattelut avarsivat käsitystäni tutkittavasta aiheesta ja paransivat tarttumapintaa erilaisten strategioiden ymmärtämiseen.

Opinnäytetyön haasteina olivat myös käytettävissä oleva aika ja resurssit. Kuinka saisin kerättyä mahdollisimman monipuolisen katselukannan käsiteltävään aiheeseen, pidettyä tutkimukseen käytettävän ajan kohtuullisena lisäämättä kohtuuttomasti työn määrää?

7.4. Haastattelut

Haastattelin opinnäytetyöhön kahta Ylikonstaapelia ja yhtä Komisariota Helsingin poliisilaitoksen YJT-projektista. Haastattelukohteeksi valikoitui YJT-projektin henkilöstö, koska kyseisellä valvonta- ja hälytystoiminnon henkilöstöllä on keskeinen toimenkuva Helsingissä tapahtuvassa yleisen järjestyksen- ja turvallisuuden valvonnassa, varsinkin Helsingin päärautatieasemalla. Haastateltavien määrä oli riittävä ja vastaukset täydensivät toisiaan, vaikka niissä esiintyi toistoa. Toiston välttämiseksi päätin rajoittaa haastateltavien määrän kolmeen.

Sain haastateltavien yhteystiedot Helsingin poliisilaitoksella työskentelevältä poliisimieheltä, jonka jälkeen otin yhteyttä haastateltaviin työ sähköpostien välityksellä. Kerroin haastateltaville haastattelun tarkoituksen ja aineiston käsittelystä. Haastattelut äänitettiin, koska he helpottaisi haastattelujen litterointia. Litteroinnin jälkeen haastattelut poistettaisiin sanelulaitteesta.

Haastateltavien 1 ja 2 haastattelut toteutettiin 2.2.2018 ja haastateltavan 3 haastattelu 16.2.2018. Haastattelut tehtiin Helsingin poliisilaitoksella Poliisitalo 1:n YJT-projektin tiloissa. Haastattelu alkoi haastateltavien lyhyellä esittäytymisellä, jonka jälkeen siirryttiin haastattelukysymyksiin. Haastateltavat halusivat pysyä nimettöminä ja siksi heidän nimiään ei ole mainittu tässä opinnäytetyössä.

7.5. Haastateltavien profiilit

Haastateltavat työskentelevät Helsingin poliisilaitoksen hälytys- ja valvontayksikössä. He ovat halunneet pysyä nimettöminä, joten heidät on nimetty haastateltava 1, 2 ja 3 –nimikkeillä.

Haastateltava 1: Haastateltava työskentelee Ylikonstaapelina YJT-pro:ssa. Haastateltava on valmistunut poliisiksi vuonna 2002 ja suorittanut alipäällystötutkinnon vuonna 2010. Hänellä on työkokemusta poliisissa 15 vuotta, joista työskennellyt 5 vuotta YJT-pro:ssa. Haastattelu oli pituudeltaan 27 minuuttia.

Haastateltava 2: Haastateltava työskentelee Ylikonstaapelina YJT-pro:ssa. Hän on valmistunut poliisiksi vuonna 2007 ja työskennellyt sen jälkeen hätäkeskuspäivystäjänä. Haastateltava ei ole käynyt alipäällystötutkintoa, mutta hänellä on muu ammattikorkeakoulututkinto. Haastateltava on nimitetty Ylikonstaapeliksi Helsingin poliisilaitoksen valvonta- ja hälytysyksikköön ryhmänjohtajaksi vuonna 2017 ja hän on työskennellyt 5 vuotta YJT-pro:ssa. Haastattelu oli pituudeltaan 12 minuuttia.

Haastateltava 3: Haastateltavalla on työkokemusta poliisissa 20 vuotta, josta koko virkauran ollut töissä Helsingissä. Haastateltava hakeutui kymmenen ensimmäisen virkavuoden jälkeen alipäällystökurssille, jonka jälkeen hän työskenteli lyhyen jakson Itäisellä kenttäjohtoalueella. Organisaatiouudistuksen jälkeen hän siirtyi vuodeksi Pasilaan Ylikonstaapeliksi valvonta- ja hälytysyksikköön. Komisariona haastateltava on työskennellyt viisi vuotta hälytys- ja valvontayksikössä nykyisessä virassaan hoitaen

valvonnallisia asioita. Yksi tehtävänkuva haastateltavalla on ollut YJT-pro:n toiminnan ohjaaminen ja kehittäminen. Haastattelu oli pituudeltaan 44 minuuttia.

7.6. Haastattelukysymykset

Haastattelukysymyksillä pyrittiin selvittämään YJT-pro:n taustaa, poliisin valvontatyöhön vaikuttavia seikkoja, poliisitoiminnan ohjauksen sekä valvonnan taustatekijöitä. Tämän lisäksi tarkasteltiin johtamista sekä yhteiskunnan muutoksen vaikutuksia poliisin toimintaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden turvaamisen kannalta.

Haastattelukysymyksiä oli yhteensä kymmenen. Ensimmäinen kysymys esitettiin haastateltaville 1 ja 3. Kysymys numero 10 esitettiin ainoastaan haastateltava numero kolmelle, koska kysymys ei ollut ennalta suunniteltu, vaan se muodostui haastattelun edetessä.

Kysymykset:

1. Mikä on YJT-pro?
2. Miksi poliisi kohdistaa näkyvää valvontaa Helsingin päärautatieasemalle?
3. Miten YJT-pro:n toimintaa johdetaan?
4. Minkälaisia tavoita YJT-pro:n toiminnalle on asetettu ja miten tavoitteisiin päästään?
5. Kuinka YJT-pro:n vaikuttavuutta arvioidaan?
6. Miten haluaisit parantaa Helsingin poliisin YJT-valvontaa?
7. Kuinka yhteiskunnan nykytilanne heijastuu Helsingin päärautatieaseman turvallisuusympäristöön?
8. Minkälaisia ilmiöitä olet havainnut Helsingin päärautatieaseman turvallisuusympäristön muutoksessa?
9. Miten näkisit YJT- pro:n toiminnan kehittämisen kannalta tiedon kulun: kuinka tieto kulkee kentältä ylöspäin?
10. Kuinka tieto erilaisista ilmiöistä saadaan, jos niihin ei pystytä varautumaan ennakolta?

7.7. Tulokset

Kysymys 1: Mikä on YJT-pro?

Kysymys kohdistettiin haastateltaville 1 ja 3.

Haastateltava 1:

YJT-pro on valvontaryhmille YJT-projektista vakiintunut työnimi ja se perustettiin 2000 luvun alussa, koska nähtiin tarpeelliseksi muodostaa pelkkää valvontatyötä tekevä valvontaryhmä, jota ei sekoitettaisi hälytystehtäville. YJT-pro koostuu yhdestä valvontaryhmästä, joka jakautuu kahteen puolikkaaseen. Yhden puolikkaan vahvuus noin 2+10 poliisia, eli valvontaryhmään kuuluu yhteensä noin 25 poliisia. Ryhmiin komennetaan työntekijöitä jaksottaisesti Helsingin poliisilaitoksen eri yksiköistä.

Projektia on kehitetty kolmen viimeisen vuoden ajan siten, että puolet ryhmästä on vakiotyöntekijöitä, eikä heidän osaltaan ole jaksottaista vaihtelua. Vakiotyöntekijät ovat erikoistuneet koulutuksellisesti eri valvontateemoihin. Valvontaryhmien työntekijöiden pysyvyydellä ryhmässä halutaan säilyttää ryhmän ammattitaito ja kyky suorittaa vaativaa valvontaa.

YJT-pro:n yhtenä tehtävänä on valvoa yleistä järjestystä ja –turvallisuutta. Haastateltava määrittelee poliisin toteuttaman yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonnan valvonnaksi, johon kuuluu poliisin näkyvyys ihmisille yleisillä paikoilla. Valvontaan sisältyy muun muassa ulkomaalais-, prostituutio-, liikennevalvonta, huumausaine- sekä pysäköinninvalvonta. Haastateltava kertoo kaikkien valvontateemojen nivoutuvan yhteen ja eri ilmiöiden esiintyvyyteen vaikuttaa hetkellinen tilanne, kuten vuodenaikojen vaihtelu.

Haastateltava 3:

YJT-pro nimi on vakiintunut oman organisaatio sisällä ja ulkoisten sidosryhmien ja yhteistyökumppaneiden keskuudessa. Haastateltava tarkentaa, että YJT-pro ei ole projekti, koska kyseessä on päättymätön valvontatyö, joka on kiinteä osa poliisin arkipäiväistä tekemistä. Nimi on lähtöisin Yleisen järjestyksen- ja turvallisuuden -projektista, joka aloitti toimintansa projektiluonteisena Helsingin keskustan poliisipiirissä. Haastateltava sanoi YJT-pro:n tekevän luonteeltaan perusmuotoista poliisin valvontatyötä poliisin uniformussa. Tämänkaltaisessa työssä valvonnan teemat liikkuvat laidasta laitaan. Haastateltava lisäsi, että perusvalvontateemat kulkevat aina mukana ja YJT-pro pyrkii reagoimaan kaikenlaisiin ilmiöihin ja tilanteisiin eri ajankohtina.

Kysymys 2: Miksi poliisi kohdistaa näkyvää valvontaa Helsingin päärautatieasemalle?

Kysymys kohdistettiin kaikille haastateltaville.

Haastateltava 1:

Näkyvä valvonta on YJT-pro:n päätehtävä. Kansalaiset haluavat, että poliisi näkyy ja keskustelee. Valvonnan tulisi olla muutakin kuin poliisin istumista autossa.

Haastateltava kertoi, että Helsingissä on kaksi liikenteen solmukohtaa: Länsisatama ja Helsingin päärautatieasema. Länsisataman kautta liikennöi 12 miljoonaa ihmistä vuodessa, mutta siellä ei haastateltavan mukaan ilmene samanlaista häiriökäyttäytymistä kuin päärautatieasemalla. Helsingin päärautatieasema on haastateltavan mukaan toinen liikenteen solmukohta, jossa on Länsisatamaan verrattuna vilkkaampi liikennöinti ja se vetää puoleensa myös erilaisia laitapuolen kulkijoita, alaikäisiä ja paljon muuta. Haastateltava kertoi, että päärautatieasema on keskeinen paikka Helsingissä, jossa tapahtuu myös monenlaisia rikoksia, kuten pahoinpitelyjä ja huumausainerikoksia.

Helsingin päärautatieasemalle kohdennetaan valvontaa, koska pahoinpitely- ja ryöstörikosten määrä on tilastollisesti korkealla tasolla Kamppi-Kluuvi alueella. Päärautatieasema kuuluu Kluuvin alueeseen. Noin 50 prosenttia mainituista rikoksista tapahtuu keskimäärin 500 metrin säteellä päärautatieasemasta. Haastateltava tarkensi, että valvontaa kohdistetaan myös käytännön kokemusten perusteella; valvontaa kohdennetaan sinne, missä tapahtuu eniten asioita, joihin poliisin täytyy puuttua.

Haastateltava 2:

Poliisin näkyvää valvontaa kohdistetaan päärautatieasemalle, koska se on hyvin näkyvä ja keskeinen paikka Helsingissä. Päärautatieasemalla on paljon läpikulkuliikennettä. Rautatieasemille kokoontuu viettämään aikaa, kaupungista riippumatta, hyvin erilaista väkeä, kuten nuorisoa ja vanhempia ihmisiä. Päärautatieaseman muodostuminen erilaisten ihmisten kohtaamispaikaksi on yleiseurooppalainen tai jopa maailmanlaajuinen ilmiö.

Haastateltava 2:n mukaan Helsingin päärautatieasemalle kerääntyy hyvin erilaisia ihmisiä. Tämän vuoksi rautatieasemalla esiintyy jossain määrin enemmän yleisen järjestyksen ja turvallisuuden häiriöitä, kuin muualla Helsingin keskustassa. Häiriöt näkyvät tavalliselle kansalaiselle, jotka ovat ohikulku- tai työmatkalla, minkä vuoksi poliisi haluaa turvata kansalaisten oleskelun luomalla näkyvyydellään turvallisuuden tunnetta. Myös muiden maiden tilanne on ollut vaikuttava tekijä poliisin suorittamaan valvontaan. Tällä hän tarkoittaa terroristisia tekoja.

Haastateltava 3:

Haastateltava vastasi kysymykseen kertomalla, että päärautatieasema on valikoitunut yhdeksi maalikohteeksi samalla tavalla kuin muutkin valvontakohteet valikoituvat; strategiatasolta tarkasteltuna aina arkipäiväiseen tekemiseen asti. Helsingin poliisilaitos haluaa olla näkyvillä siellä missä ihmiset ovat. Tällä tavoin poliisi haluaa tuottaa asemalle turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta.

Päärautatieasema on vilkas joukkoliikenteen solmukohta Helsingin ydinkeskustassa, jossa ihmismassan läpivirtaus on voimakasta. Rautatieasemalla liikkuu muutakin kuin tavallista työmatkaliikennettä. Painopisteaikoina, iltaisin ja viikonloppuisin, päärautatieasemalle muodostuu ihmisten kokoontumisalue, koska viihdepalvelut ja ravintolat ovat lähellä. Näin ollen rautatieasema linkittyy moneen asiaan.

Kysymys 3: Miten YJT-pro:n toimintaa johdetaan?

Haastateltava 1:

Vaikka tietolähteet voivat mennä päällekkäin, ne voidaan jakaa neljään alueeseen. Helsingin poliisilaitos tuottaa omaa analyysiä Helsingin tapahtumista sekä näkyvistä ilmiöistä. Näiden lisäksi tietoa saadaan omista näkö- ja kuulohavainnoista. Kolmas lähde koostuu kansalaisten näkö- ja kuulohavainnoista sekä kertomuksista ongelmiksi koetuista asioista: mihin poliisiin tulisi puuttua ja missä poliisin halutaan näkyvän. Neljäntenä tiedon tuottajana haastateltava 1 mainitsee yhteistyökumppanit. YJT-pro:n henkilöstö osallistuu kuukausittain kokouksiin, joissa käsitellään ajankohtaisia teemoja yhteistyökumppaneiden kanssa. Näitä ovat muun muassa Helsingin kaupungin sosiaalityöntekijät, VR:n turva, Helsingin kaupungin metro sekä erilaiset vapaaehtoistyöntekijät, kuten Aseman lapset.

Haastateltava kertoi, että Helsingin poliisilaitoksella valvonta- ja hälytystoiminta on oma kokonaisuutensa, jossa on erikseen ennaltaehkäisevä toiminto. Kokonaisuuteen kuuluu myös oma radikalisoitumiseen erikoistunut ryhmä. Ryhmässä tehdään enemmän sidosryhmätoimintaa, jota haastateltava kutsui lähipoliisitoiminnaksi. Radikalisoitumisesta tulee tietoa myös YJT-pro:lle. Lisäksi tietoa saadaan laajemmassa katselukannassa KRP:n kautta, joiden omien poliisi-, tulli- ja rajavaltuutettujen yhteistyöviranomaisten kanssa YJT-pro tekee paljon yhteistyötä.

Haastateltava 1 mainitsee YJT-pro:n päällystövastaavien ja ryhmänjohtajien välisen tiedonvaihdon, joka lopulta määrittelee mihin valvontaa suunnataan. YJT-pro:n valvontatyöhön vaikuttaa edellä mainittujen tietolähteiden lisäksi erilaiset tapahtumat,

kuten jalkapallopelit. Erilaisten tietolähteiden tiedon perusteella YJT-pro:n henkilöstö tekee itse jaksosuunnitelmat. YJT-pro:n toimintaan vaikuttavat myös teemavalvonnat, jotka poliisihallitus käskää.

Työvuorosuunnittelulla johdetaan myös YJT-pro:n toimintaa. YJT-pro:n henkilöstö kokoontuu suunnittelemaan työvuoroja kerran kolmessa viikossa. Kokouksissa katsotaan Helsingin poliisilaitoksen tarpeet ja toiveet valvonnalta, koska eri ryhmät (kuten ulkomaalaispoliisi ja omaisuusrikosyksikkö) tekevät yhteistyötä keskenään.

Haastateltava 1 kertoo, että YJT-pro:n työvuorot ovat vaihtelevat ja ainoa muuttumattomana pysyvä seikka on valvontaryhmän puolikkaan työvuorot. Valvontaryhmien puolikkaat tekevät aina työvuoroja perjantaisin ja lauantaisin kello 18:00-06:00. Perjantai- ja lauantaiyövuorojen pysyvyys perustuu siihen, että Helsingin keskustassa on noin 500 ravintolaa; yhteenottoja ihmisten välillä syntyy varmasti ravintoloiden purkuaikaan. Näkyvän valvonnan aikana ryhmät keräävät tulosta siitä, kuinka paljon alkavia tappeluja keskeytetään työvuorojen aikana. Haastateltava arvioi, että tappeluja on keskeytetty 500-600 kappaletta viime vuotena.

Haastateltava 2:

YJT-pro:ssa toimitaan linjaorganisaation mukaisesti. Suurimmat linjaukset tulevat poliisikomentajan tasolta, josta tulee myös valvontateemoja YJT-pro:lle. Lisäksi YJT-pro saa määräyksiä päällystötasolta ja osittain myös alipäällystötasolta.

YJT-pro toimii aina yleisjohtajan sekä alueen kenttäjohtajan alaisuudessa tarpeen mukaan. Muutoin toimintaa johtaa vuorossa oleva Ylikonstaapeli tai joku muu erikseen johtovastuuseen määrätty konstaapeli. Päivittäisjohtamista YJT-pro:ssa hoitaa Projekti1-kutsulla yleensä Ylikonstaapeli ja radioliikenne tapahtuu omalla toimintakanavalla. Projekti1 määrittää YJT-pro:n partioiden toiminnan.

Haastateltava 3:

Haastateltava 3 hoitaa itse YJT-pro:n toiminnan päällystööhjauksen arkipäiväisessä johtamisessa esimiestensä sekä laitoksen johdon linjausten mukaisesti. Haastateltava vie johdon antaman ”viestin” ryhmäjohtajille, jotka kantavat vastuun käytännön tekemisestä. Ryhmänjohtajat suunnittelevat työvuorot ja teemat työvuoroille sekä esittelevät tuotoksen Haastateltavalle. Hän kertoo jaksosuunnittelun olevan osa johtamista. Jaksosuunnittelupalaveri järjestetään kerran kolmessa viikossa. Palaverissa käsitellään

suunnitteilla olevan jakson merkittävät tapahtumat: mielenosoitukset, yleisö- ja urheilutapahtumat, maasta poistamiseen liittyvät toimet, koulutukselliset asiat sekä tulevat koulutukset. Palaverin pohjalta rakennetaan kokonaisuus työvuoroihin ja teemoitetaan ne ajankohtaisilla asioilla.

YJT-pro:n johtaminen on samanlaista kuin muu poliisitoiminnan operatiivinen johtaminen. Operatiivinen johtaminen on haastateltava 3:n mukaan tiukkaa ennakointia ja suunnittelua ennakoarvioiden pohjalta. Arkipäiväisessä toiminnassa pyritään reagoimaan mahdollisiin muutoksiin, jotka tulevat nopealla aikataululla. Hän kertoi, että YJT-pro:n työvuorosuunnittelu on joustavaa. Työvuorolistat ovat vaihtelevia, eivätkä ne ole niin muuttumattomia kuin perushälytyspartioilla. YJT-pro:ssa jokainen kolmiviikkoinen työjakso suunnitellaan erikseen tarpeiden mukaan.

Kysymys 4: Minkälaisia tavoitteita YJT-pro:n toiminnalle on asetettu ja miten tavoitteisiin päästään?

Haastateltava 1:

YJT-pro:ssa on ryhmäkohtaiset seurannat, joiden avulla seurataan tiettyjä tehtäviä ja suoritteita. Seurannat ovat yksikön omia, työtä ohjaavia tilastoja. YJT-pro:ssa tehdään operatiiviseen viikkoraporttiin lyhyt referointi suoritteista. Lisäksi listataan numeraalisia suoritteita raporttiin. Raportti julkaistaan kerran viikossa. YJT-pro:lle asetettuja tavoitteita käydään myös kehityskeskusteluissa, joissa ilmennetään yksikön tavoitteita. Kehityskeskusteluissa ilmenevät tavoitteet jalkautetaan alaspäin ja niistä pyritään tekemään käytäntöjä yksikön työnjohdon avulla.

Haastateltava 2:

YJT-pro:ssa kaikki perustuu näkyvään valvontaan ja tavoitteiden asettaminen riippuu siitä, kenen kannalta valvontatyötä katsotaan. Kansalaisten kannalta on tärkeää, että he tuntevat olonsa turvalliseksi. YJT-pro:ssa on päästy tavoitteeseen, kun kansalaisilta tulee hyvää palautetta: Esimerkkinä haastateltava kertoo toiminnasta Helsingin Kalliossa, jossa ilmeni ongelmia syksyllä. Kallioon suunnattiin tehostettua valvontaa, jonka seurauksena kansalaiset antoivat hyvää palautetta poliisilaitokselle poliisin näkyvyydestä; he kokivat, että Kallion katukuva oli siistiytynyt ja ihmiset uskalsivat liikkua enemmän. Haastateltava totesi, että kansalaisten antama palaute poliisin toiminnasta on tärkein mittari, koska silloin

poliisi on päässyt tavoitteeseen. Lopuksi haastateltava mainitsi, että YJT-pro:n toimintaa ohjaavat myös seurantajärjestelmät, joilla seurataan suoritetasoa ja suoritteita.

Haastateltava 3:

YJT-pro:lle on asetettu joitakin numeraalisia tavoitteita. Yksikössä tehdään numeraalista seurantaa esimerkiksi estetyistä pahoinpitelyistä. Tarkoituksena on, että tilanteet eivät pääse eskaloitumaan. Kärjistyneistä tilanteista saattaa tulla vammoja tai vaurioita. Joskus niistä joudutaan käynnistämään esitutkinta. Ulkomaalaisvalvontaa tilastoidaan ja siihen liittyen selvitetään maassaolon edellytyksiä. Lisäksi tilastoidaan etsintäkuulutettujen kiinnijäämistä, pysäköintivirhemaksuja ja valvontakatsastukseen toimitettujen autojen lukumäärää.

Haastateltava 3 selvensi, että isoimmat tavoitteet kumpuavat yhteisistä strategioista. Niihin kuuluu yleisen järjestyksen- ja turvallisuuden tunteen lisääminen ja ylläpitäminen. Tarkoitus on, että ihmiset kokisivat Helsingin turvallisiksi kaupungiksi, jossa poliisi näkyy ja on helposti tavoitettavissa siellä missä ihmisiä liikkuu. Kansalaisten subjektiivisia tuntemuksia on haastava mitata. Tämän vuoksi yksinkertaisilla mittareilla pystytään tilastollisesti todentamaan ainoastaan suuntaa antavasti tapahtumien määrää ja siten perustelemaan YJT-pro:n toiminnan olemassaolon tärkeyttä ja tarvetta. Hyvinä mittareina voidaan pitää myös kansalaispalautetta, mikä on pääsääntöisesti positiivista YJT-pro:n toiminnasta. Kansalaisten antama palaute koskee poliisin näkyvyyttä eri tapahtumissa. Yksi mittari on myös negatiivinen kansalaispalaute, kuten kantelut ja muut vastinepyynnöt, mutta niitä tulee haastateltavan mukaan yllättävän vähän YJT-pro:lle. Suhteessa muuhun poliisitoimintaan, negatiivinen palaute on YJT-pro:n osalta jopa alhaisempaa kuin hälytystehtävien hoidossa.

Kysymys 5: Kuinka YJT-pro:n vaikuttavuutta arvioidaan?

Haastateltava 1:

Haastateltava mainitsi arvioinnin mittariksi aiemmin kertomansa operatiivisen viikkoraportin ohella konkreettisesta työstä tulevien rikosilmoitusten määrän. Lisäksi vaikuttavuutta voidaan arvioida näkö- ja kuulohavainnoilla tarkkailemalla konkreettisia vaikutuksia: miten valvontatyö vaikuttaa ilmiöön, kuten esimerkiksi huumekauppaan. Lisäksi työn vaikuttavuutta voidaan arvioida kansalaisten antamasta palautteesta.

Haastateltava 2:

Toiminnan vaikuttavuutta arvioidaan päällystötasolla ja laitoksen johdossa tilastojen kautta. YJT-pro:lla on omat seurantajärjestelmät, joiden avulla tehdään omaa viikkoraporttia koko ajan. Viikkoraportti puolestaan menee laitoksen operatiiviseen viikkoraporttiin ja tiedoksi päällystölle. Viikkoraportin ja tilastojen avulla laitoksen johto arvioi toiminnan vaikuttavuutta. Myös kansalaisten antama palaute poliisille on yksi vaikuttavuuden mittari.

Haastateltava 3:

Poliisilaitoksen johto ja haastateltavan esimiehet arvioivat vaikuttavuutta subjektiivisesti siltä näkökannalta, joka heille YJT-pro:n tekemisestä muodostuu. Haastateltava selvensi, että YJT-pro pyrkii helpottamaan esimiestensä tilannekuvaa. Tilannekuvan hahmottamisen helpottamiseksi ryhmänjohtajat koostavat viikoittain selvityksen kaikista työvuoroista tehdyllä lyhyellä raportilla työvuorojen suoritteista. Raportit koostetaan joka viikko viikkoraporttiin, joka julkaistaan poliisilaitoksen operatiivisessa viikkoraportissa koko henkilöstön luettavaksi. Viikkoraporteilla pyritään tuottamaan sellaista tietoa, jolla vaikuttavuutta pystytään arvioimaan. Vaikuttavuutta arvioidaan myös laitoksen asettamien tavoitteiden osalta siltä osin, kuin YJT-pro on onnistunut tavoitteidensa saavuttamisessa. Vaikuttavuuden arviointia saadaan myös sidosryhmiltä tulevasta palautteesta. YJT-pro:n henkilöstö järjestää palaverin sidosryhmien kanssa kolmen viikon välein samalla tavalla kuin jaksosuunnittelunkin osalta. Palavereissa suunnitellaan tulevaa ja kuullaan lyhyesti eri sektorien tilanteet.

Sidosryhmiksi haastateltava 3 mainitsee Helsingin kaupungilta turvallisuuspuolen toimijat, nuoriso- ja aikuissosiaalityöntekijät, Helsingin seudun merkittävät joukkoliikenneoperaattorit ja -toimijat (HSL, Liikennevirasto, VR, HKL), kolmannen sektorin nuorisotyötä ja muuta jalkautuvaa työtä tekevät toimijat (esimerkiksi Aseman lapset ja Evankelisluterilaisen seurakuntayhtymä SAAPAS). Palavereihin osallistuu myös Helsingin poliisilaitoksen yksikön ennalta estävän toiminnan edustus, rikostiedustelu ja analyysiyksikön edustus. Palavereissa katsotaan mitä on tapahtunut ja mitä ilmiöitä kaupungilla on esillä, jonka jälkeen suunnitellaan yhteistyössä toteutettavia eri kokoisia valvontaiskuja ja teemoja. Valvonnassa voidaan mennä joukkoliikenteeseen tai kauppakeskuksiin. Toisinaan valvontaiskuja tehdään yhdessä sidosryhmien kanssa, toisinaan aikatauluja jaotellaan. Valvontaiskut ovat tilannekuvan ylläpitoa tapahtumista, joiden jälkeen arvioidaan tuloksia ja vaikuttavuutta.

Kysymys 6: Miten haluaisit parantaa Helsingin poliisin YJT-valvontaa?

Haastateltava 1:

Haastateltava nosti esiin poliisin resurssien lisäämisen ja henkilöstön motivoinnin, joilla valvontaa saataisiin tehokkaammaksi. Valvontaa tehdään kahdella ryhmällä, jonka vuoksi on päiviä, jolloin YJT-pro ei tee valvontaa ollenkaan. Jos saataisiin yksi ryhmä lisää, valvontaa voisi tehdä joka päivä.

Haastateltava 1 kertoi myös, että poliisiin tarvittaisiin valvontaorientoituneita poliisimiehiä, jotka tykkäisivät tehdä näkyvää valvontaa. Haastateltava kokee, että hälytyspartiolla on haastavaa asettaa vaatimuksia tehdä näkyvää valvontaa: Helsingin kaltaisessa kaupungissa hälytystehtävien hoitaminen on etusijalla, joten hälytyspartioiden toiminta keskittyy niiden hoitamiseen. Eri maakunnissa hoidetaan valvontaa ja tehdään muun työn ohessa hälytystehtäviä. Poliisin toteuttamasta valvonnasta ei ole suurta hyötyä, jos poliisit istuvat ainoastaan autossa.

Haastateltava 2:

Saatavilla olevilla resursseilla tehdään hyvää tulosta, mutta hyvin usein kehittämiskohteet liittyvät resurssikysymyksiin. Lisäämällä henkilöstön määrää pystyttäisiin näkymään enemmän ja saataisiin tehostettua valvontaa.

Haastateltava 3:

Haastateltava kertoi resurssien olevan kohtalaiset suhteutettuna annettuihin tehtäviin, mutta pohtii myös millä tavalla uusi alkoholilaki ja ravintoloiden aukioloaikojen muutos vaikuttaa valvontatyöhön. Hän pohtii riittävätkö poliisin resurssit hoitamaan valvontatehtäviä. Haastateltava haluaisi muutosta järjestyslakiin, koska lakitasolla esimerkiksi kerjäläisiin liittyvät kysymykset ovat ongelmallisia.

Kysymys 7: Kuinka yhteiskunnan nykytilanne heijastuu Helsingin päärautatieaseman turvallisuusympäristöön?

Haastateltava 1:

Ulkomaalaistaustaiset henkilöt ovat esillä päärautatieasemalla niin hyvässä kuin pahassa. Myös polarisoituminen aiheuttaa jännitteitä. Esimerkkinä turvapaikanhakija-aallon vaikutuksista haastateltava kertoi Suomi Ensin -mielenilmauksesta ja turvapaikanhakijoiden välisestä tilanteesta. Tilanne kesti 1,5 vuotta ja siinä oli jatkuvaa

vastakkainasettelua. Haastateltava puhui myös yleisesti ulkomaalaistaustaisista henkilöistä, kuten virolaisista, jotka tulevat viikonloppuisin Helsinkiin tekemään rikoksia, maahantulokiellon omaavista ihmisistä sekä Itä- ja Keski-Euroopasta maahan tulevista henkilöistä, jotka tekevät Hit And Run -rikollisuutta. Lisäksi Helsingin katukuvassa näkyvät Romanian bulgarialaiset (kerjäläiset), jotka edustavat Kaakkois-Euroopasta maahan tulevaa huumausainerikollisuutta. Lisäksi prostituutio on alkanut siirtyä myös Romanian bulgariaalaisten hallintaan.

Haastateltava 2:

Julkiset paikat, kuten rautatieasemat ja torit, ovat otollisia paikkoja häiriöiden tai vahinkojen aiheuttamiselle. Poliisin tulee olla koko ajan valppaana sen suhteen, että jotain voi tapahtua; ei voi tuudittautua tunteeseen, että jotain ei voisi tapahtua. Maailman tapahtumat heijastuvat päärautatieasemalle aika voimakkaasti. Jos jotain tapahtuu, niin tapahtumat sijoittuvat sinne, missä poliisikin on.

Haastateltava 3:

Haastateltava nosti esiin mielenterveysongelmaisten, syrjäytyneiden ja asunnottomien määrän katukuvassa. Haastateltava kertoi sosiaali- terveyspuolen resurssien ja määrärahojen vähentämisen vääjäämättä johtavan eri tavoin ongelmaisten ihmisten määrän lisääntymiseen. Asunnottomuus, mielenterveysongelmat ja päihteiden väärinkäyttö ovat toisiinsa nivoutuva toimintakenttä, johon poliisi on yleensä ensikosketuksessa. Poliisin tulisi osata ohjata sosiaali- ja terveyspalvelujen piiriin kuuluvat henkilöt oikeiden tukitoimenpiteiden ja muiden palveluiden pariin. Tällaisessa toimintakentässä YJT-pro:n sidosryhmätoiminta nousee merkittävään asemaan.

Kysymys 8: Minkälaisia ilmiöitä olet havainnut Helsingin päärautatieaseman turvallisuusympäristön muutoksessa?

Haastateltava 1:

Haastateltava nosti esiin kaksi asiaa: ulkomaalaistaustaiset henkilöt ja huumausainekaupan. Ulkomaalaistaustaiset henkilöt ovat viimeisen viiden vuoden aikana tulleet huomattavasti enemmän näkyviin rautatieasemalle - niin hyvässä kuin pahassa. Lisäksi rautatieasemalla esiintyy huumausainekauppaa, joka on siirtynyt osittain romanialaisten ja bulgariaalaisten käsiin. Tämä ei ole uutta Euroopassa mutta Helsingissä se on viimeisen 1,5 vuoden aikana yleistynyt ilmiö.

Haastateltava 2:

Rautatieasemalla näkyy lisääntyvässä määrin ihmisten kansainvälistyminen, Romanian romanien huumaavien lääkkeiden myynti sekä turvapaikanhakijoiden räjähdysmäinen maahantulo vuosina 2015-2016. Maahanmuuttoaallon vaikutukset näkyvät yhä rautatieasemalla. Lisäksi haastateltava mainitsi, että yleismaailmallinen tilanne näkyy myös rautatieasemalla, jolla haastateltava tarkoittaa 3-4 vuoden aikana tapahtuneita terrori-iskuja. Tapahtumat ovat heikentäneet kansalaisten turvallisuuden tunnetta ja muuttaneet poliisin varautumista. Jokaisella konstaapelilla tulisi olla henkisen valmiuden kohotus tapahtumien varalta.

Haastateltava 3:

Suurina ilmiöinä nousevat esiin, eivät niin yllätykselliset ilmiöt: nuorison ja nuorten aiheuttamat häiriöt. Muita ilmiöitä ovat päihteet, huumausaineet sekä sekakäyttö, jotka ovat korkealla tasolla, aktiivista ja näkyvää. Huumausaineiden ja päihdyttävien lääkkeiden käyttö on ollut korkealla tasolla pitkään Helsingin keskustassa. Päihteet ja sekakäyttö tuovat mukanaan järjestyshäiriöitä. Rautatieasema houkuttelee katukauppiaita, huumeiden myyjiä ja välittäjiä. Huumausaineisiin liittyvät ilmiöt ovat suurimpia asioita, jotka näkyvät rautatieasemalla. Haastateltavan mukaan ilmiötä on mahdotonta kitkeä kokonaan pois.

Haastateltava kertoi, että vuoden 2015 laajamittainen turvapaikanhakijoiden maahan tuleminen aiheutti turvapaikanhakijoiden kasautumisen rautatieasemalle. Alkuvaiheessa erilaisia etnisiä ihmisiä eri taustoista kerääntyi todella paljon rautatieasemalle nopeassa aikataulussa. Jossain vaiheessa määrä vakiintui sille tasolle missä se on ollut parin vuoden ajan. Viimeisen vuoden aikana ryhmien välillä on alkanut tapahtua polarisaatiota. Aluksi turvapaikanhakijat olivat yhtä isoa massaa ja tulivat hyvin toimeen keskenään. Tällä hetkellä osa turvapaikanhakijoista on jäänyt tänne pidemmäksi aikaa ilman aktiivista tekemistä. Saman etnisen taustan omaavat ovat tiivistyneet omiksi ryhmikseen. Erilaisten etnisten ryhmien välille on syntynyt erimielisyyksiä ja konflikteja. Haastateltava kertoi myös viime vuosien näkyväksi ilmiöksi muodostuneesta Romanian bulgariaalaistaustaisten kerjäläisromanien huumaavien lääkeaineiden katukaupustelun. Eri etnisille ryhmille muodostuu toisistaan poikkeavia toimintamuotoja, eivätkä ryhmien intressit aina kohtaa. Ryhmät ovat alkaneet lisääntyvissä määrin ottaa jyrkemmin kantaa toistensa tekemisiin.

Haastateltava 3 kertoi päihteiden, sekakäytön ja etnisten ryhmien välisen rajapinnan haalenevan, jonka seurauksena ilmiöt sekoittuvat keskenään. Tämä asettaa ison haasteen poliisitoiminnan johtamiselle ja valvonnan suunnittelulle. Johdon tulee olla tietoinen

tapahtumista, jotta kyetään puuttumaan nopeasti huonoihin ilmiöihin ja toisaalta tukea positiivisia ilmiöitä.

Kysymys 9: Miten näkisit YJT-pro:n toiminnan kehittämisen kannalta tiedon kulun: kuinka tieto kulkee kentältä ylöspäin?

Haastateltava 1:

Tiedonkulussa suora vaikutuskanava on operatiivinen viikkoraportti, jonka poliisipäällikkö lukee viikoittain ja jota johtoporras seuraa tarkkaan. Työvuorosuunnittelu antaa vapaat kädet suunnitella sitä, minkä näkee parhaimmaksi kussakin työvuorossa. Näin ollen mahdollisuuden vaikuttaa omaan työhön ovat hyvät. Haastateltava mainitsi, ettei koe tiedonkulun kannalta juurikaan kehitettävää YJT-pro:n toiminnan osalta. Kenttäjohtajilla on koko ajan vuorovaikutus päällystöesimiensä kanssa.

Haastateltava 2:

Haastateltavan mielestä tieto kulkeutuu kentältä kohtuullisen hyvin ylöspäin. YJT-pro:lla on hyvä päällystö, joka kuuntelee ja vie kenttätöitä tekevien konstaapelien näkökantaa eteenpäin laitoksen johdolle. Tiedonkulun välineenä haastateltava mainitsi YJT-pro:n oman viikkoraportin, joka kulkeutuu poliisikomentajalle saakka. Haastateltava kokee tiedon kulkevan hyvin kenttätöitä tekeviltä konstaapeleilta johdolle ja kentän toivomuksia työn toteuttamisen suhteen kuunneltavan.

Haastateltava 3:

YJT-pro:n toiminnan osalta tiedon vaihto on yllättävän hyvää ja se on kahdensuuntaista ja palvelee molempiin suuntiin. YJT-pro:ssa tuotetaan joka työvuorosta raporttia, joka toimii tiedonvaihdon lähteenä. YJT-pro:n kaltaisessa valvontatoiminnassa esimiesketjussa ryhmänjohtajat ja päällystöesimiehet ovat tekemisissä toistensa kanssa päivittäin työaikana. Päällystöesimiehet kuulevat aika nopeasti myös yksittäiseltä työntekijältä asti, miltä kentällä näyttää ja mitä siellä tapahtuu. Vastavuoroisesti päällystöesimiehet antavat matalalla kynnyksellä palautetta kentälle siitä, miten työt on hoidettu ja kuinka kentällä pitäisi toimia.

Haastateltava kuvailee YJT-pro:n johtamisketjua maanläheiseksi ja joustavaksi, koska YJT-pro:n toiminta on teemoittaista. Hälytyspartioiden työtä ohjataan työajan käytön suhteen muodostamalla partioita, jotka saavat tehtävät hätäkeskuksen tai muuta kautta.

Tämän vuoksi vapaasti ohjautuvaa työaikaa on hälytyspartioilla käytössä vähän, jolloin hälytyspartiot voisivat tehdä valvontoja.

Ryhmänjohtajat omalta osaltaan ohjaavat hälytyspartioissa oman ryhmänsä toimintaa, mutta YJT-pro:ssa työskennellään koko ajan ryhmänä, eikä hajaannuta omiin partioihin. YJT-pro:ssa työnjohto ei mene juuri koskaan partiotasolle, vaan on aina ryhmänjohtajatasolla, jolloin hoidetaan työnjohdolliset toimenpiteet, teemoittaminen ja muut päätökset. Ryhmätyöskentelyssä valvontaan voidaan keskittää voimaa ja resursseja.

Haastateltava 3 sanoi, että YJT- pro:n toiminnassa perusteemat kulkevat aina mukana ja painopiste on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonnassa. Vaikutusalueeseen kuuluu ydinkeskustan alueen kohteita, kuten rautatieasema, joka on haastateltavan mukaan ykköskohde. Lisäksi valvontaa kohdistetaan tiettyihin kauppakeskuksiin, ulkotorialueisiin (esimerkiksi Kansalaistorille ja Narinkkatorille), metroasemille ja joukkoliikenneasemille sekä satamiin. Helsingin satamissa kulkee haastateltavan mukaan yli kymmenen miljoonaa matkustajaa vuosittain. Satamavalvontaa pyritään tekemään yhteistyössä Katajanokalla sijaitsevan Poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteisen rikostiedusteluanalyysiyksikön (PTR) viranomaisten kanssa, joka tuottaa tietoa laivamatkustajaliikenteestä. PTR meri on tärkeä yhteistyökumppani Helsingin poliisilaitokselle. Toisinaan YJT-pro suorittaa teemapäiviä satamiin ja pyrkii reagoimaan yksittäisiin etsintäkuulutettuihin henkilöihin. Etsintäkuulutetut pyritään poimimaan matkustajavirrasta. Haastateltava 3 kertoi, kuinka kerjäläisromani -asia kulkee läpi vuoden mukana valvonnassa, ettei aggressiivinen kerjääminen sekä siihen liittyvät taskuvarkaudet ja ”kaulaketjut kaulalta” –rikollisuus pääse riistäytymään hallitsemattomaksi. YJT-pro:n valvonnassa on myös mielenosoituksia, isoja yleisötapauksia, kaikki Helsingin festivaalit, sekä muut isot yleisötapaukset. Valvonta-ajankohdat vaihtelevat ja painottuvat eri vuodenaikojen mukaisesti. Valvontaa kohdistetaan myös sidosryhmien tarpeiden mukaan sekä omien havaintojen perusteella.

Kysymys 10: Kuinka tieto erilaisista ilmiöistä saadaan, jos niihin ei pystytä varautumaan ennakolta?

Kysymys numero 10 esitettiin ainoastaan haastateltavalle numero 3.

Haastateltava 3:

Ennakkotiedot eri asioista voivat tulla mistä tahansa. Ensimmäinen tieto tulee yleensä YJT-pro:n oman valvonta- ja hälytysryhmien konstaapeleilta. Tieto voi tulla myös

yhteistyötahoilta. Silloin kun jokin ongelma nousee esiin, ryhmänjohtajat ja päällystös esimiehet kokoontuvat pohtimaan, kenelle toimijalle kyseisen ongelman hoitaminen tulisi ohjata ja mitä ongelmalle voidaan tehdä.

Säännölliset sidosryhmäpalaverit ovat eräs työkalu tällaisissa tilanteissa, jos kyseessä ei ole kiireinen asia, jota tulisi työstää välittömästi. Ei niin kiireellisten -asioiden hoitamisessa voidaan kokoontua isommalla työryhmällä myöhemmin hoitamaan asiaa. Helsingin alueen ilmiöt liittyvät yleensä joukkoliikenteeseen tai nuorisoon. Näillä aloilla on omat asiantuntijansa.

Ensimmäinen tieto voi tulla myös Helsingin poliisilaitoksen rikostiedustelun analyysiryhmän kautta. Analyysiryhmä seuraa eri ilmiöitä, kuten valepoliisi –ilmiötä sekä ”aamiaispöytävarkauksia”, joissa turisteilta viedään hotelliaamiaisilla laukkuja. Analyysiryhmä huomioi rikosilmoitusten poikkeavan nousun. Tieto ilmiöistä voi tulla myös mediasta.

Haastateltavan mukaan näkyvä valvonta ei ole aina oikea puuttumistapa; joskus asiaan puututaan viestinnällä, tiedottamisella ja kenttävalvonnalla, toisinaan näkyvällä valvonnalla. Kenttävalvonta tekee omaa selvitystään kulloisenkin ongelman esiintymisen taustoista. Ilmiöihin voidaan puuttua myös eri puuttumismuotojen yhdistelmällä, joka on haastateltavan mukaan yleisin tapa.

Tieto jostain ilmiöstä voi tulla myös poliisin asiakkaalta esimerkiksi siltä osin, millaisia huumausaineita tai huumaavia lääkeaineita katukaupoissa on saatavilla. Esimerkkinä haastateltava kertoi Helsingissä olevien romanian kerjäläisten huumaavien lääkkeiden katukaupasta, joka tuli poliisin tietoisuuteen vihjetietojen perusteella. Haastateltava kertoi, että he ryhtyivät tekemään omaa kartoitustaan esille nousseesta ilmiöstä kenttävalvonnalla. Peitellyn tarkkailun avulla poliisin kenttävalvonta sai kerättyä konkreettista tietoa vihjeiden paikkansapitävyydestä, jonka jälkeen poliisi toteutti operaation ongelmakohtaan näkyvän valvonnan ja kenttävalvonnan yhteistyöllä. Operaatiolla poliisi sai laajemman käsityksen huumaavien lääkkeiden myynnin laajuudesta ja taustalla toimivista organisaatioista.

Helsingin poliisilaitoksella pyritään seuraamaan eri ilmiöitä ennakkoivasti, koska poliisi haluaa tietää, mitä kaduilla, tietoverkoissa ja internetissä tapahtuu. Haastateltava totesi tiettyjen asioiden ennakkoinnin olevan helppoa, koska ne etenevät vuosisykleissä ja vuodenaikojen mukaan. Haastateltava kertoi lopuksi, että ilmiöt tulevat yllätyksenä, vaikka

poliisiorganisaatio olisi luova ja pyrkisi kehittämään omia toimintatapojaan. Rikollisia tekoja suunnittelevat tahot ovat myös luovia eikä heidän tarvitse noudattaa sääntöjä.

8. JOHTOPÄÄTÖKSET

Poliisi -sana juontaa juurensa muinaiseen Kreikkaan, jolloin on jo ymmärretty hyvän järjestyksen ja hallinnon merkitys, sekä se että menestyvän valtion edellytyksiin kuuluu onnellinen ja menestyvä kansa. Kansan hyvinvoinnin ja valtion toimivuuden varmistamiseksi valtion perustehtäväksi, on muodostunut turvallisuuden ylläpitäminen.

Hyvän järjestyksen ja korkean kokonaisturvallisuuden saavuttamiseksi on muodostunut turvallisuusviranomaisia, jotka toimivat yhteistyössä sidosryhmien ja kansalaisten kanssa kokonaisturvallisuuden säilyttämiseksi. Valtion rajojen sisäisestä turvallisuudesta vastaa poliisi. Nykymuotoisten turvallisuuskäsitysten mukaan poliisin tehtäviin kuuluu vastata sisäisestä turvallisuudesta, joka kattaa laajemman tehtäväkuvan kuin yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen. Sisäinen turvallisuus kattaa oikeusjärjestelmän oikeudet ja vapaudet, joista yksilö voi nauttia ilman pelkoa tai turvattomuutta, jotka aiheutuvat rikollisuudesta, häiriöistä, onnettomuuksista ja kansallisista tai kansainvälisistä ilmiöistä.

Erilaisiin tulevaisuuden tavoitteisiin pääsemiseksi pyritään luomaan toimintasuunnitelmia, joilla ohjataan muun muassa valtion toimintaa. Hallitusohjelman vision mukaan *”Suomi on maailman turvallisin maa asua, yrittää ja tehdä työtä.”*. Tavoitteeseen pyritään turvaamalla viranomaisten toimintakyky ja resurssit koko maassa. Valtioneuvoksen alaisuuteen kuuluva sisäministeriö vastaa maan sisäisestä turvallisuudesta tulosohtamalla ja valvomalla poliisitoimintaa yhteistyössä poliisihallituksen kanssa. Sisäministeriön vision mukaan *”Suomi on maailman turvallisin maa”*, joka luo perustan poliisin visiolle: *”Poliisi on kaikkien aikojen turvaaja”*.

Poliisitoiminnan tulee olla johdettua ja organisoitua, jotta poliisi pystyisi toteuttamaan strategisia linjauksia ja saavuttamaan asetetut tavoitteet. Jotta poliisitoiminnan johtaminen olisi optimaalista, tulee Poliisihallituksen ohjata, valvoa ja kehittää poliisitoimintaa yhteistyössä sisäministeriön kanssa. Poliisihallituksen tehtävänä on myös olla kivijalkana tietojohdoisen poliisitoiminnan kehittämisessä ja edistää tietojohdoisuutta eri poliisiyksiköissä. Poliisitoiminnan johtamiseen kuuluu yhtenä elementtinä analyysitoiminta, jolla saadaan käsiteltyä tietoa toimenpiteiden tueksi ja tilannekuvan ylläpitämiseksi. Tavoitteena on tehdä jatkuvaa analyysiä ja tuottaa ennakkotietoa tutkimuksilla, selvityksillä ja tilastoilla operatiivisen työn tueksi.

Sisäministeriö laatii sisäisen turvallisuuden selonteon, jossa arvioidaan turvallisuusympäristön muutokset ja viranomaisitoiminnan tehtävät ja tavoitteet. Selonteon

pohjalta laaditaan ”Sisäisen turvallisuuden strategia”, jossa määritellään sisäistä turvallisuutta horjuttavat muutosvoimat, viranomaisten ja muiden toimijoiden toimintatavat. Sisäistä turvallisuutta horjuttavia muutosvoimia ovat monimuotoinen polarisoituminen, arvojen sirpaloituminen, maahanmuuton turvallisuusvaikutukset, ääriliikkeet ja ideologiat, teknologian kehittyvä murros, julkisen talouden hidas elpyminen ja globaali turvallisuusympäristö. Nämä kaikki muutosvoimat ovat havaittavissa poliisin tehtäväkentässä ja niiden heijastamiin ongelmiin pyritään vaikuttamaan poliisin omilla strategisilla linjauksilla.

Monimuotoinen polarisoituminen tarkoittaa kansakunnassa ilmenevää kahtiajakautumista eri ryhmien välillä. Polarisoitumista on ilmennyt vuoden 2015 pakolaiskriisin jälkeen. Joidenkin maahanmuuttajien integrointi yhteiskuntaan on ollut heikkoa ja heitä uhkaa syrjäytyminen. Tästä on seurannut, että maahanmuuttajat ovat muodostaneet toisistaan erillisiä ryhmiä, joka on puolestaan lisännyt ryhmien välistä vastakkainasettelua. Polarisoitumisen seurauksena myös syrjäytyminen on lisääntynyt ja tämä puolestaan on lisännyt erilaisten ongelmien, kuten päihde- ja mielenterveysongelmien sekä rikollisuuden kasaantumista samoille henkilöille. Maahanmuuton on katsottu lisäävän rikollis- ja terroristijärjestöjen läsnäoloa. Lisäksi maassa laittomasti oleskelevien maahanmuuttajien katsotaan olevan alttiita rikosten tekemiselle ja uhriutumiselle. Leimaava syrjäytyminen, työttömyys ja tulevaisuuden näkymien puute on muodostanut ääriliikkeitä ja ideologioita.

Arvojen sirpaloituminen ilmenee yhteiskunnassamme erilaisten aateyhteisöjen muodostumisena. Vuoden 2015 pakolaiskriisi on johtanut osittain siihen, että erilaiset aateyhteisöt ovat asettuneet toisiaan vastaan. Helsingin päärautatieasemaan turvallisuusympäristöön säteillyt Oikeus elää –mielenosoitus, joka koostui kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneista turvapaikanhakijoista, sekä Suomi Ensin Maidan – vastamielenosoitus. Vuoden 2015 tapahtumien seurauksena ilmeni myös katupartiointia ja erilaisia arvoja edustavat järjestöt olivat esillä mielenilmauksissa. Teknologian kehittyvä murros on aiheuttanut sen, että ihmisillä on mahdollisuus hankkia tietoa reaaliajassa ja erilaisella journalismilla voidaan vaikuttaa nopeasti suuriin ihmisryhmiin. Ihmisten arvoihin pyritään vaikuttamaan informaatiovaikuttamisella ja tahallisesti harhaanjohtavaa tietoa on helppo levittää.

Julkinen talous on elpymässä hitaasti ja tämä näkyy yhteiskunnassa erilaisten ongelmien ilmentymisenä: mielenterveysongelmaiset, syrjäytyneet ja asunnottomat ovat edustettuina katukuvassa ja myös Helsingin päärautatieasemalla. Turvallisuusviranomaisten resurssien

lisääminen ei ole ainoa tapa parantaa sisäistä turvallisuutta, vaan resursseja tulee kohdistaa ongelmaryhmien tukipalveluiden tuottajiin. Sisäistä turvallisuutta horjuttavat muutosvoimat verkostoituvat ja nivoutuvat yhteen. Kodittomuus voi aiheuttaa päihdeongelman, altistaa erilaiselle rikollisuudelle, radikalisoitumiselle tai muulle haitalliselle ryhmäytymiselle, kun yksilö kokee itsensä suomalaisen yhteiskuntaan kuulumattomaksi. Päihdeongelmat voivat aiheuttaa kodittomuutta ja syrjäytymistä. Ongelmat vaikuttavat toisiinsa, eikä voi yleisesti määritellä syitä ja seurauksia.

Kuinka edellä mainittuihin muutosvoimiin voidaan vaikuttaa? Muutosvoimiin voidaan vastata ensisijaisesti varmistamalla poliisin resurssit ja kohdistamalla ne oikein. Organisaatiotasolla sisäistä turvallisuutta horjuttaviin ilmiöihin pyritään vaikuttamaan poliisin strategioilla, jotka antavat suunnan operatiiviselle poliisityölle. Poliisin strategisia tavoitteita ovat uusimman strategian mukaan; turvallisuuden edistäminen, rikollisuuden torjuminen, hyvät palvelut, avoin toiminta ja vaikuttavuuden edistäminen. Helsingin poliisilaitoksen strategian tavoitteina ovat puolestaan pääkaupunkiin kohdistuva näkyvä toiminta, rikollisuuden torjunta, luottamus ja saavutettavuus. Helsingin poliisilaitos pyrkii strategisiin tavoitteisiin asettamalla kehittämishankkeita ja seuraamalla niiden toteutumista. Esimerkiksi valvonta- ja hälytystoiminnan toteuttamaa näkyvää valvontaa pyritään lisäämään perustamalla valvontatyö analysoituun tietoon ja jalkautumalla häiriökohteisiin. Tutkittua tietoa valvonnan tarpeisiin tuottaa Helsingin poliisilaitoksen analyysiryhmä, Keskusrikospoliisi, Suojelupoliisi, sekä PTR- rikostiedustelu- ja analyysiryhmä.

Käytännön poliisityön kannalta Helsingin poliisilaitoksen strategia edellyttää yksittäiseltä poliisilta, että hän on näkyvillä ja jalkautuu ihmisten keskuuteen luomaan turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta. Kansalaiset haluavat, että poliisi näkyy katukuvassa ja ovat saatavilla. Poliisilta edellytetään keskustelukyvykkyyttä ja poliisin pitää olla helposti lähestyttävä. Turvallisuuden edistäminen edellyttää myös resurssien kohdentamista oikein. Tämän edellytyksenä on, että poliisitoimintaa johdetaan ja sen operatiivisten toimintojen kohdistaminen ilmiöihin perustuu analysoituun tietoon. Tietoa ilmiöistä voidaan kerätä analyysitoiminnan lisäksi kansalaisilta, poliisin sidosryhmiltä, poliisin omista havainnoista, mediasta tai perustaa valvontatyö aiempiin kokemuksiin: jotkut ilmiöt ovat sidoksissa vuodenaikojen kiertoon, joten esimerkiksi kesäisin voidaan olettaa ilmenevän tietyn tyyppistä rikollisuutta.

Helsingin poliisilaitoksen strategiset arvot nivoutuvat yhteen ja täydentävät toisiaan. Näkyvällä toiminnalla lisätään turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta, voidaan puuttua

häiriötekijöihin ja rikoksiin reaaliaikaisesti. Näin myös torjutaan rikollisuutta, edistetään hyviä palveluja ja tuodaan poliisia lähemmäs kansalaisia. Jalkautuva ja näkyvä poliisi lisää toiminnan avoimuutta ja luottamusta, koska jalkautuva poliisi on helpompi kohdata ja vuorovaikutus on parempaa verrattaessa siihen, että poliisi istuu autossa ja keskustelee kansalaisen kanssa poliisiauton ikkunasta. Näkyvällä valvonnalla saadaan myös aikaan tuloksia, koska poliisi voi tehdä havaintoja ympäristön tapahtumista ja saada oleellista tietoa ympäröivistä ilmiöistä. Silloin kun näkyvä valvonta on organisoitua ja johdettua, voidaan suorittaa operaatioita ja valvontaiskuja ongelmakohteisiin. Tällä tavalla edistetään poliisin työn vaikuttavuutta, kun tietynlaisia ilmiöitä voidaan ainakin rajoittaa, vaikka niiden lopullinen poistaminen olisi mahdotonta.

9. POHDINTA

Poliisitoimea ohjaa lainsäädäntö ja laissa ei ole määritelty poliisin toiminnan vaikuttavuutta tai määritelty sitä tasoa, mille poliisin tulisi päästä tehtäviä suorittaessa. Poliisilta voidaan olettaa siis sataprosenttista vaikuttavuutta. Miksi poliisitoimea tulee siis ohjata strategioilla? Lainsäädännöllä annetaan pohja esimerkiksi toimivaltuuksille ja määritellään poliisin tehtävä ja toimenkuva laaja-alaisesti, mutta strategioilla turvallisuuspalveluita voidaan kohdistaa kipupisteisiin. Lisäksi vaikka lainsäädännöllisesti voidaan olettaa, että poliisin vaikuttavuus olisi sata prosenttia, olisi ajatus sadan prosentin tuloksellisesta turvallisuuspalveluiden tuottamisesta mahdotonta. Lisäksi turvallisuuden perusolemukseen kuuluu sen mitattavuus ja tunnetaso. Vaikka turvallisuutta pystyttäisiin mittaamaan, on turvallisuuden tunne otettava aina huomioon. Turvallisuus ei tarkoita kaikille samaa asiaa. Mitattavissa olevaa turvallisuutta rikostilastojen lomassa on helpompi mitata sekä turvallisuuspalvelujen tuottamista siten helpompi kohdentaa kipupisteisiin ja turvallisuuspalvelujen vaikuttavuutta arvioida.

LÄHTEET

Eskola, Susanna 2008: Turvallisuus käsitteenä. Maanpuolustuskorkeakoulun Strategian laitos. Julkaisusarja 3. Strategian asiatietoa, No 10. ISSN 1236-4975.

Helsingin poliisilaitoksen strategia 2020.

Himberg, Kimmo 2017: Sisäisen turvallisuuden strategiahanke. Pelastustoimi tänään ja huomenna. Palopäällystöliiton verkkoluento 24.5.2017 Katsottavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=jwLPWnehsLM> Katsottu: 10.2.2018.

Laki poliisin hallinnosta 1992/110

Laki valtioneuvostosta 2003/175

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 1999/621

Metsämuuronen, Jari 2001: Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia-sarja 4. International Methelp Ky. Helsinki.

Paatero, Mikko 2016: Sisäinen turvallisuus horjuu. Jyväskylä, Docendo Oy.

Poliisiammattikorkeakoulu 2010: Analyysi johtamisen välineenä. Tietojohtoisen poliisitoiminnan käytäntöjen ja rakenteiden kehittämisprojekti 2009–2010.

Poliisihallitus 2011: Tietojohtoisen poliisitoiminnan kattava käyttöönotto operatiivisessa poliisitoiminnassa. Työryhmäraportti. Julkaistu: 15.12.2011.

Poliisihallitus 2018: Tulostavoiteasiakirja 2018. SM Dno-2017-1582. Luettavissa: <http://intermin.fi/documents/1410869/4078220/Poliisihallitus+tulossopimus+2018.pdf/22f9c99a-9dca-4f01-9d56-1d55f91c7db5> Luettu: 15.2.2018.

Poliisihallitus. Poliisin toiminta- ja taloussuunnitelma 2018-2021 ja taloussuunnitelma 2017. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/57646_Allekirj_PoliisinTTS2018_2021jatuso2017.pdf?7a3f05e6586cd488 Luettu 12.2.2018.

Poliisilaki 2011/872.

Poliisin strategia 2017-2020. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/57642_POL_ST_esite_suomi_210x280_LR.pdf?485335b0446cd488 Luettu 19.2.2018

Sisäministeriö 2015: Sisäisen turvallisuuden selonteon valmistelu. Julkaistu: 8.12.2015. Katsottavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=rTEz3Xlet-4> Katsottu: 10.2.2018.

Sisäministeriö 2016: Martikainen, Harri & Vertio, Kia & Holmström, Lauri & Antikainen, Jutta. Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta. Julkaisu 8/2016. Luettavissa: http://intermin.fi/documents/1410869/4113506/67644_julkaisu_082016.pdf/1befa515-e73e-4ca3-8b03-59991a98c0e3. Julkaistu 19.5.2016.

Sisäministeriö 2017: Hyvä elämä - Turvallinen arki. Valtioneuvoston periaatepäätös sisäisen turvallisuuden strategiasta. 5.10.2017. Sisäministeriön julkaisu 15/2017.

Suomen perustuslaki 1999/731

Törrönen, Jukka 2004: Valvontaa ja vastuuta. Päätteet ja julkisen tilan moraalisaätely. Helsinki, Gaudeamus.

Valtioneuvosto 2015: Ratkaisujen Suomi: Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma. Hallituksen julkaisusarja 10/ 2015. Julkaistu 29.5.2017. Luettavissa: http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Ratkaisujen+Suomi_FI_YHDISTETTY_netti.pdf/801f523e-5dfb-45a4-8b4b-5b5491d6cc82 Luettu: 1.2.2018.

Valtioneuvoston asetus sisäministeriöstä 2013/1056

Virta, Sirpa 1998: Poliisi ja turvayhteiskunta. Lähipoliisi turvallisuus strategiana. Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia 1/1998. Helsinki, Oy Edita Ab.

Virta, Sirpa 2007. Valtion vastuu ja tehtävät. Verotuksesta terrorismin torjuntaan. Raportti ISSP 2006 Suomen aineistosta. Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston julkaisuja 5, 2007. Tampereen yliopisto Oy, Juvenes Print. Luettavissa: http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/65692/valtion_vastuu_ja_tehtavat_2007.pdf?sequence=1&isAllowed=y Luettu: 20.1.2018

Vuorela, Juha 2017: Strateginen johtaminen poliisissa. Poliisiammattikorkeakoulu - opinnot. Poliisitoiminnan suunnittelu ja johtamisen perusteet. Organisaation strateginen johtaminen Poliisiammattikorkeakoulun OV-Moodle.